

วันนี้มอญใหม่เป็นแค่

“แรงงานต่างด้าว”

วันวานมอญเก่าได้ลูกสาวพ่อขุนฯ

องค์ บรรจุน

บ้านนามมอญ (ปัจจุบันเหลือเพียงชื่อ ตำบลบ้านนา) เป็นชุมชนมอญอยู่ในพื้นที่อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย มีประวัติศาสตร์ความเป็นมา คล้ายคลึงกับชุมชนมอญหลายแห่งในเมืองไทย ไม่ได้เป็นชุมชนที่พระมหากษัตริย์โปรดเกล้าฯพระราชทานที่ดินให้สร้างบ้านเรือนทำมาหากินตั้งแต่แรกอพยพเข้ามา อย่างไรก็ตามในกรณีของชุมชนมอญในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ราชบุรี ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร เนื่องจากการอพยพโยกย้ายกันเองในภายหลัง ซึ่งระยะเวลาในการสร้างชุมชนเหล่านี้อยู่ในราวร้อยปีเศษ ในช่วงสมัยรัชกาลที่ ๕ เป็นต้นมา เมื่อสมาชิกในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ที่ดินทำกินขาดแคลน ประกอบกับมองเห็นลู่ทางการประกอบอาชีพที่ดีกว่า

กรณีการอพยพโยกย้ายและการเกิดขึ้นของชุมชนบ้านนามมอญ จังหวัดสุโขทัย เป็นไปในลักษณะเดียวกันกับการเกิดขึ้นของชุมชนมอญจังหวัดลพบุรี นครสวรรค์ อุทัยธานี เป็นต้น โดยที่กล่าวมานั้นเป็นชาวมอญกลุ่มเดียวกันจากสามโคก จังหวัดปทุมธานี และชาวมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่มีอาชีพผลิตและค้าขายเครื่องปั้นดินเผาทางเรือ ขึ้นล่องระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยา

ไปยังหัวเมืองเหนือย่านลุ่มน้ำป่าสัก ปิง วัง ยม และน่าน เมื่อขายเครื่องปั้นดินเผาหมดแล้ว ก็มักจอดเรือเลือกชัยภูมิที่เหมาะสมขึ้นฝั่งแสวงหาที่ทำไร่ทำสวน เมื่อไร่นาให้ผลผลิตก็เก็บเกี่ยวพืชผลลงเรือล่องกลับบ้าน เหตุการณ์หมุนเวียนเปลี่ยนไปตามฤดูกาลในแต่ละปี เมื่อนานวันเข้าก็เกิดการติดที่ จึงมีชาวมอญบางส่วนลงหลักปักฐานสร้างบ้านเรือนวัดวาอาราม เกิดเป็นชุมชนใหม่ตามริมแม่น้ำเหล่านั้นหลายแห่ง

แม้เรื่องราวความเป็นมาของชุมชนและวัฒนธรรมมอญในจังหวัดสุโขทัยทุกวันนี้ไม่อาจอ้างอิงตัวตนคนมอญที่สามารถบอกเล่าเรื่องราวบรรพชนของตนได้ ที่ยังพอสืบค้นได้มีแต่ประวัติศาสตร์บอกเล่าที่อยู่ในความทรงจำเท่านั้น อย่างไรก็ตามหากย้อนทบทวนกลับไปในอดีตเมื่อหลายร้อยปีก่อน ยังคงปรากฏร่องรอยทางประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ของเมืองมอญและสุโขทัยอย่างชัดเจนในฐานะแม่แบบพุทธศาสนาเถรวาทและในฐานะครูทางด้านอักษรศาสตร์

ด้วยชนชาติมอญเคยเป็นชาติยิ่งใหญ่และมั่งคั่งมาก่อน มีวัฒนธรรมประเพณีเก่าแก่ เป็นชนชาติที่รับพุทธศาสนาจากอินเดียก่อนปรับใช้ให้เหมาะสมกับผู้คนในสุวรรณภูมิและส่งผ่านแพร่หลายเข้ามายังสยามประเทศหลายครั้ง ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะสมัยสุโขทัย เมื่อครั้งรัชกาลพ่อขุนรามคำแหง ได้มีความสัมพันธ์กับเมืองมอญอย่างใกล้ชิดจนเกิดตำนานพงศาวดาร **มะกะโท** หรือ **พระเจ้าฟ้ารั่ว** ปฐมกษัตริย์เมืองมะตะมะ ที่เข้ามาค้าขายยังเมืองสุโขทัย และต่อมาได้นำเทพสุดาสร้อยดาว (สุวรรณเทวี) พระราชธิดาของพ่อขุนรามคำแหงไปเป็นมเหสี ซึ่งเรื่องนี้นักประวัติศาสตร์ไทยบางท่านตีความว่าสุโขทัยมีอำนาจปกครองมอญ แต่แท้จริงแล้วมอญเป็นรัฐเอกราชที่ยิ่งใหญ่รัฐหนึ่ง

แม่น้ำปิง บริเวณหน้าวัดนามมอญ (วัดศรีสำราญ) อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย เส้นทางค้าของ “เรือมอญ” ที่มาพร้อมกับเครื่องปั้นดินเผาประเภท ครก โองอ่าง กระถาง หม้อ และอาหารทะเล จำพวกเกลือ กะปิ ปลาเค็ม สินค้าที่เป็นการต้องการของคนทั้งสองฝั่งแม่น้ำปิง

ในสมัยนั้น การที่ตำนานประวัติศาสตร์ระบุว่ามะกะโทลกลอบพาพระราชธิดาหนีไปขณะที่พ่อขุนรามคำแหงติดราชการทัพ ปล่อยให้มะกะโทเฝ้าเมืองแทนนั้นดูจะเชื่อยากอยู่ เพราะหากมะกะโทเป็นเพียงพ่อค้าต่างด้าวทำความดีความชอบถึงขนาดได้สิทธิ์ขาดดูแลรักษาวัง อีกทั้งพระราชธิดาซึ่งอยู่ในเขตพระราชฐานชั้นใน รัวรอบขอบชิดตลอดเขตพระราชฐาน ประตูเมืองชั้นในชั้นนอกที่มีกำลังป้องกัน หากไม่มีผู้ใหญ่รู้เห็น (ทั้งเรื่องไปราชการทัพ เปิดประตูรอ เตรียมพาหนะพร้อมเสบียงเดินทางไว้ให้เสร็จ) แล้วไซ้เหตุคงไม่เกิด คงทำนองเดียวกับในสมัยอยุธยาที่สมเด็จพระมหาจักรพรรดิส่งพระราชธิดา พระแก้วฟ้า และ พระเทพกษัตริย์ไปบรรณาการแด่กษัตริย์ลาว^๑ ก็ด้วยศักดิ์ศรีของเมืองอยุธยาและลาวล้านช้างในขณะนั้นทัดเทียมกัน ซึ่งต้องไม่มองด้วยสภาพและความรู้สึกของคนปัจจุบัน จึงต้องรักษาความสัมพันธ์เอาไว้ในลักษณะมิตรมากกว่าศัตรู

ความสัมพันธ์ระหว่างเมืองสุโขทัยกับเมืองมอญนั้น เป็นรูปธรรมมากในสมัยของพระมหาธรรมราชาลิไท พระราชนัดดาของพ่อขุนรามคำแหง โดยได้นิมนต์พระมหาสามี สังฆราชจากเมืองนครพน (ในเขตเมืองเมาะตะมะ) ผ่านด่านแม่สอดเข้ามายัง

เมืองสุโขทัย เพื่อเป็นพระอุปัชฌาย์ในการผนวชของพระมหาธรรมราชาลิไท ซึ่งในขณะนั้นเมืองสุโขทัยนิยมพุทธศาสนาจากมอญเป็นอย่างมาก มีการสร้างเมืองนครชุมขึ้นใหม่ในลุ่มน้ำปิงตามคติทางพุทธศาสนาที่ได้รับมาจากมอญ เพราะในศิลาจารึกสุโขทัยที่พบ ณ เมืองนครชุมนั้น ได้อธิบายถึงความหมายของเมืองไว้ว่า หมายถึง เมื่อวันจะสิ้นโลกสิ้นพุทธศาสนานั้น บรรดาพระบรมธาตุจากที่ต่างๆ จะมารวมกัน จนเป็นองค์พระพุทธรูปขึ้นมาก่อนที่ไฟบรรลัยกัลป์จะเผาผลาญโลกให้สิ้นไป การที่พระบรมธาตุมารวมกันหรือชุมนุมกันนี้ เรียกว่าพระชุม เมืองนั้น จึงเรียกว่า นครพระชุม หรือ นครชุม ดังนครที่พระบรมธาตุมาชุมนุมกันนั่นเอง

ความรุ่งเรืองของมอญปรากฏในพงศาวดารมอญสมัยพระเจ้าราชาธิราช เชื้อสายของพระเจ้าฟ้ารั่ว ที่ทำสงครามมีชัยเหนือพม่า เมืองอังวะ เหตุที่เมืองมอญรุ่งเรืองก็ด้วยภูมิประเทศที่อยู่ใกล้ทะเล มีเส้นทางการค้ากับชาติต่างๆ ทั้งทางบกทางทะเล และนอกจากมีความมั่งคั่งจากการค้าแล้ว ยังได้รับวิทยาการใหม่ๆ จากชาติตะวันตกด้วย ดังเช่นในรัชกาลของพระเจ้าราชาธิราช มอญได้รับอาวุธที่มีอำนาจ ซึ่งได้แก่ปืนใหญ่ จากชาวโปรตุเกส

สะพานแขวนข้ามลำน้ำปิง หน้าวัดนามอญ

นั่งสนทนากับลูกค้าภายในร้านจำหน่ายกลางการแลกเปลี่ยนข่าวสารประจำหมู่บ้าน

ตุ่มสามโคก ภายบริเวณหน้าวัดนามอญ ที่
เชื่อกันว่ามาพร้อมกับ “เรือมอญ” เมื่อหลาย
สิบปีที่แล้ว มีคำกล่าวกันว่า บ้านเรือนทุก
หลังริมแม่น้ำปิง จะต้องมีตุ่มสามโคก ครก
หรืออ่างดินเผาสักบ้านละใบเป็นอย่างน้อย

มาใช้ทำสงครามกับพระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง กษัตริย์พม่า จนได้รับชัยชนะอย่างเด็ดขาด

นอกจากสุขุทัยแล้ว เมืองสุพรรณภูมิ และเมืองอยุธยา ก็มีความสัมพันธ์กับเมืองมอญมาเนิ่นนาน ดังปรากฏในพงศาวดารเหนือ กล่าวถึงกษัตริย์องค์หนึ่งของเมืองสุพรรณภูมิ คือ พระเจ้ากาแต ที่มาจากเมืองหงสาวดี เมืองสำคัญของมอญ นอกจากนี้ก็ยังมีตำนานพงศาวดารเหนือ ซึ่งกล่าวถึงการเดินทางของขุนนางไปนมัสการพระธาตุมูเตาที่เมืองมอญ และที่สำคัญก็คือ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ สมัยอยุธยา พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์ร่วมสมัยเดียวกันกับพระเจ้าธรรมเจดีย์ของมอญ ทรงได้รับการยกย่องเสมอกัน ในฐานะพระมหากษัตริย์ผู้ทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ได้แลกเปลี่ยนทูตในเรื่องการบุญและการส่งเสริมการศึกษาทางพระพุทธศาสนาให้รุ่งเรือง ชวามอญและไทยจึงมีการไปมาหาสู่กันฉันท์มิตรตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้นแล้ว

ในสายตาของชาวไทย ชวามอญเป็นผู้มีความรู้ทางศาสนาและหนังสือ ตลอดจนประเพณีพิธีกรรมต่างๆ ที่อาจเป็นครูให้แก่ชาวไทยประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งคือ เป็นพ่อค้าผู้สามารถและมีลักษณะถ้อยทีถ้อยอาศัยเป็นกันเอง ต่างจากพ่อค้าชาติอื่นๆ ความสัมพันธ์ทั้งสองประการนี้ทำให้ชวามอญและไทยมีความใกล้ชิดกันจนกลายเป็นพวกเดียวกันมากกว่าชนชาติอื่น เช่น ลาว จีน และเขมร การยอมรับชวามอญว่าสนิทชิดเชื้อกับคนไทยนั้น เห็นได้จากกฎหมายตราสามดวง ที่เกี่ยวกับอาญาหลวง ดังความว่า

“...แลไพร่ฟ้าข้าขอบขัณฑสีมาทุกวันนี้ ประกอบด้วยราคะโทษ โดยโลภะมิได้กลัวแก่บาป และละอายแก่บาป เห็นนานาประเทศ ฝรั่ง อังกฤษ กระบัตัน วิลิคนา คุลา จะวา

มลายู แวก กวย แกว ประกอบไปด้วย ทรัพย์สมบัติเป็นอันมาก แลไทมอน ทุกวันนี้ ยักลูกสาวหลานสาว ให้เป็นเมีย มฤคาทิจิ ถือผิดเป็นชอบ แล้วละฝ่ายสัสมาทิจิเสีย แลบุตรอันเกิดมานั้นถือเพศไปตามพ่อ ก็จะถูกกันไปสู่อบายภูมิเสีย แลมันจะเอากิจการบ้านเมือง ไปแข่งแก่นานาประเทศ หรือ...”

และอีกตอน ความว่า

“...๑๓ มาตราหนึ่ง ราษฎรข้าแผ่นดินชายหญิง ไทมอน บมิว่าบมิกลัว พระราชาชญา พระราชกำหนด กฎหมาย เห็นผิดดูเข้าของเงินทอง ของมฤคาทิจิ อันมาค้าขาย แต่นานาประเทศนอกด่านต่างแดน แลยักลูกสาวหลานสาว ให้เป็นเมียฝรั่ง อังกฤษ วิลิคนา จวา มลายู อันต่างศาสนา และให้เขารีดถือน้อยมฤคาทิจิ นอกพระศาสนา ท่านว่า ผู้นั้นเสียหนามในแผ่นดิน...”

ข้อความที่ยกมาอ้างนี้ สะท้อนให้เห็นว่า ความสนิทชิดเชื้อกันระหว่างมอญกับไทย ในสายตาของผู้ปกครองประเทศในอดีตเห็นว่า ทั้งมอญและไทยมีความใกล้ชิดเสมอกัน หากทำชื่อเสียงเสียหายก็พากันเสื่อมเสียไปด้วยกัน จนกระทั่งมีการแต่งงานผสมกลมกลืนกันไปในที่สุด

ความสัมพันธ์ระหว่างมอญและไทยในอดีตและปัจจุบัน แตกต่างจากกันโดยสิ้นเชิง คนมอญในอดีตเคยได้รับความนับถือจากชาวไทยในฐานะของ “ครู” แต่เมื่อมอญเสียเอกราชแก่พม่า ปัจจุบันนี้คนมอญ ส่วนหนึ่งกลายเป็นชนกลุ่มน้อยอยู่ในประเทศพม่า ชวามอญที่หนีภัยสงครามมาจากพม่าในครั้งนั้นส่วนหนึ่งกลายเป็นคนไทยเชื้อสายมอญที่กำลังจะกลืนกลายเป็นคนไทย หลงลืมความเป็นมอญไปในที่สุด ส่วนชวามอญจากประเทศพม่า

บ้านและไร่นาของลุง กลมดี ลูกชายคนโตของปู่ตร กลมดี เสียชีวิตไปเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๖) เป็นที่รู้จักของชาวบ้านทั่วไป ในฐานะมอญเมืองปทุมธานี พูดเสียงเหน่อและกว้าง ไม่เหมือนใคร แต่มาอยู่ที่บ้านนาหมอญเพียงคนเดียว ไม่ได้ไปมาหาสู่กับญาติ ลูกๆ ทุกคนจึงไม่สามารถพูดภาษามอญได้

ที่เดินทางเข้าประเทศไทย (ทุกแห่งหนแม้แต่ในสุโขทัย) ในทุกวันนี้กลายเป็น แรงงานต่างด้าวชาวพม่า ที่ก่อปัญหาสังคม ปัญหา ด้านสาธารณสุข ปัญหาด้านความมั่นคงของชาติไทย ความภาคภูมิใจที่ “นักเคลื่อนไหวด้านวัฒนธรรมมอญ”^๓ จะหยิบยกมากล่าวด้วยความภาคภูมิใจในวันนี้มีเพียง “ตำนานพงศาวดารเก่าแก่” และหลักฐานดำดึกดำบรรพ์ที่คนสุโขทัยพูดอยู่ทุกวันแต่ไม่รู้ว่ามีหมายถึงอะไร เช่น คลองมอญ ชามมอญ^๔ เตาทุเรียง^๕ และ นครเดี๋ย^๖ เนื่องจากเป็นสิ่งที่สังคมไทยยอมรับนับถือมานาน เพราะหากเอาภาษามอญ ๙๖๗ คำ รวมกับภาษาลาว จีน เขมร บาลี สันสกฤต อินโดนีเซีย ฯลฯ ออกไปจากภาษาไทย คนไทยคงไม่พูดมากอย่างทุกวันนี้ เพราะไม่มีอะไรจะให้พูด ส่วนภาษาอังกฤษที่นักภาษาไทยรังเกียจนักถึงเกียจหนา ในการที่คนไทยพูดไทยคำอังกฤษคำ แต่พูดไทยคำมอญคำ พูดไทยคำจีนคำ หรือพูดไทยคำบาลีคำไม่เป็นไร เพราะพูดมานานจนยึดถือเอามาเป็นของตัวเองแล้ว!!!!!!

เชิงอรรถ

^๓ กรมศิลปากร. (๒๕๓๙). พระราชพงศาวดารความเก่า ตามต้นฉบับหลวง เขียนครั้งกรุงธนบุรีเมื่อจุลศักราช ๑๑๓๖ (๒๓๑๗). ใน **ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม ๑**. หน้า ๒๔๑.

^๔ กรมศิลปากร. (๒๕๓๙). เรื่องพระเจ้าอู่ทอง. ใน **ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม ๑**. หน้า ๑๑๙.

^๕ นักวิชาการด้านเอเชียศึกษาบางท่านมองผู้ศึกษาวิจัยด้านชนชาติมอญเป็นเพียง “นักเคลื่อนไหวด้านวัฒนธรรมมอญ” ที่พยายามสร้างความเชื่อมโยงขึ้นใหม่ (ที่ดูเหมือน) ไม่ใช่ข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นจริงเพื่อสร้างความหมายใหม่ อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างชาติพันธุ์มอญและไท ชาติพันธุ์ใหญ่ในสยาม ในสถานการณ์ปัจจุบันเท่านั้น มิได้มองผู้ศึกษาว่าเป็นนักวิชาการด้านชาติพันธุ์ และมีได้มองว่า สำนักทางชาติพันธุ์นั้นมีมาแต่ต้น เพียงแต่มีได้สำแดงออกมาอย่างปัจจุบัน ที่ต้องต่อสู้กับสิ่งที่ทำลายจากภายนอกในสถานการณ์ปัจจุบัน.

^๖ สมชาย เดือนเพ็ญ นักประวัติศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์สุโขทัย เสนอว่า **ชามมอญ** เป็นชามที่เคลือบด้านในไม่มีการเคลือบด้านนอก ซึ่งยังคงสภาพเป็น stone ware อยู่ เป็นเทคโนโลยีการผลิตของมอญ.

^๗ เอิบเปรม วัชรกร ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์พันชาตินาวี จังหวัดจันทบุรี เสนอว่า **ทุเรียง** เป็นภาษามอญ มาจากคำว่า อาจาเลียง (အာဝလေဇာ) หมายถึง นายช่างควบคุมอุณหภูมิเตาเผาสังคโลก.

^๘ อาจารย์จำปา เอื้องเจริญ ผู้เชี่ยวชาญภาษามอญโบราณ กรมศิลปากร ระบุว่า **นครเดี๋ย** นั้นอ่านว่า นะ-คอน-เดิด โดยคำว่า ฎิร อ่านว่า เด็จก เป็นภาษามอญแปลว่า “ข้า หรือ ทาส” ซึ่งเป็นชื่อตำบลหนึ่งในเขตอำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย และเป็นชื่อเมืองโบราณในเขตอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนพระศนะของพระมหาจุฬารูป ญาณจารี ผู้เชี่ยวชาญและอดีตอาจารย์สอนภาษามอญมหาวิทยาลัยศิลปากร เสนอว่ามีความเป็นไปได้ว่า เดี๋ย นั้นอาจจะมาจากภาษามอญ ฎิร อ่านว่า ดอด แปลว่า อีสุ ซึ่งมีเสียงใกล้เคียงและมีตัวสะกดเป็น รุ เช่นเดียวกับชื่อเมือง นครเดี๋ย รวมทั้งอาชีพดั้งเดิมที่มีความชำนาญของชนมอญคือการทำเครื่องปั้นดินเผา และอิฐมอญมาช้านาน ดังจะพบได้ว่า ชาวมอญมักถูกเกณฑ์ไปตั้งบ้านเรือน ทำหน้าที่เผาอิฐในการก่อสร้างครั้งสำคัญๆ หลายครั้ง เช่น การก่อสร้างพระราชวังนารายณ์ราชโนนศรี จังหวัดลพบุรี และการบูรณะพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ในสมัยรัชกาลที่ ๔.

ว่าด้วยเรื่องมะกะโท

สุกัญญา เบาเนิด

เมื่อกล่าวถึง “มะกะโท” เชื่อว่าไม่มีใครที่ไม่รู้จัก ซึ่งจะแจ่มชัดหรืออาจจะลงเลือนก็ขึ้นอยู่กับความสนใจของแต่ละคนไป สำหรับผู้เขียนยังจำได้ขึ้นใจเสมอว่า มะกะโท คือ ผู้ที่มีความเฉลียวฉลาดปากเพียร ตามเรื่องราวที่เคยเรียนเคยอ่านเมื่อครั้งอยู่ชั้นประถม ซึ่งยังคงประทับใจในบางช่วงบางตอนของเรื่อง โดยเฉพาะตอนที่มะกะโทเก็บเบี้ย (เศษเงิน) แล้วนำไปซื้อเมล็ดพันธุ์ผักกาด ด้วยเศษเงินเพียงน้อยนิด คนขายจึงไม่สามารถตวงเมล็ดพันธุ์ผักกาดขายให้ได้ แต่ด้วยความฉลาด จึงเอานิ้วจุ่มน้ำลาย แล้วจุ่มลงในถังเมล็ดพันธุ์ผักกาด เพื่อขอแค่เพียงเมล็ดพันธุ์ที่ติดมากับนิ้วเท่านั้น จากนั้นมะกะโทจึงนำเมล็ดพันธุ์จำนวนเล็กน้อยนั้นไปปลูก หนึ่งรดน้ำพรวนดิน ด้วยความเพียรพยายาม เมื่อต้นผักกาดเจริญเติบโต ก็ยังไม่เก็บมากินหรือเอาไปขาย จากต้นผักกาดเพียงไม่กี่ต้นจึงได้สร้างเมล็ดพันธุ์อีกจำนวนมากมาย มะกะโทได้นำเมล็ดพันธุ์ผักกาดไปปลูกใหม่อีกครั้งหนึ่ง ทำอย่างนี้ซ้ำไปซ้ำมา จนสามารถขยายออกไปหลายไร่ จากความฉลาดและเพียรพยายามของมะกะโท คือ ตัวอย่างที่ถูกหยิบยกมาสอนเด็ก ๆ เสมอ และเชื่อว่ายังคงอยู่ในความทรงจำของใครหลายคนมาโดยตลอด

แท้จริงแล้วมะกะโทนั้นไม่ได้เป็นเพียงนิทานที่ถูกแต่งขึ้นมา แต่เรื่องนี้ได้นำมาจากพระราชพงศาวดารรามัญเรื่อง ราช

ธิราช ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ ๑ ทรงโปรดให้พระยาพระคลัง (หน) เป็นหัวหน้าคณะ^๑ แปลจากภาษามอญเป็นภาษาสยาม เมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๔ พระราชพงศาวดารรามัญเรื่อง ราชธิราช เป็นเรื่องราวการศึกสงครามระหว่างพระเจ้าราชธิราช กับ พระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง ถือเป็นมหายุทธสงครามที่บรรดากษัตริย์ พระบรมราชวงศานุวงศ์ ขุนนางราชบัณฑิต ของสยามประเทศให้ความสนใจเป็นอย่างมากและจำเป็นต้องเรียนรู้ เพราะถือเป็นคัมภีร์ทางการรณรงค์สงคราม จึงถูกขนานนามว่าเป็น “มหายุทธนาการ” หรือ ศึกใหญ่ ในขณะที่พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาเป็นเพียง “จุลยุทธนาการ” หรือ ศึกเล็ก เท่านั้น^๒ เพราะเหตุที่มะกะโทนั้นเป็นต้นวงศ์ของพระเจ้าราชธิราช มะกะโทจึงปรากฏในช่วงต้นของพระราชพงศาวดารรามัญเรื่องราชธิราช ตอนกำเนิดมะกะโท ในลักษณะของตำนาน ซึ่งตามธรรมชาติของตำนานนั้นก็ต้องมีความพิสดารเกินจริงอยู่บ้างเป็นธรรมดา เริ่มตั้งแต่กำเนิดมะกะโท ตลอดจนเรื่องราวความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างพระเจ้าฟ้ารั่ว (มะกะโท) กับสมเด็จพระร่วงเจ้า หรือพ่อขุนรามคำแหง มหาราช

มะกะโทเป็นใคร?

มะกะโท หรือ เมียะกะตุ้ (ကျာ်တူ) เป็นภาษามอญ มะ หรือ เมียะ เป็นคำนำหน้าชื่อของผู้ชายมอญทั่วไป ส่วนคำว่า กะตุ้ หรือ กะโท แปลว่า งอบ (บางแห่งเรียกหมวกแมงดา-ผู้เขียน) มะกะโท จึงมีความหมายว่า นายงอบ หรือ พ่องอบ ซึ่งมีที่มาว่าเมื่อสมัยมะกะโทยังเด็ก พ่อแม่ไปทำนาก็นำมะกะโทไปด้วย และให้นอนอยู่ที่คันทนา และเพื่อไม่ให้โดนแดดก็ใส่กะตุ้^๓ คลุมเอาไว้ ขณะที่มะกะโทนอนอยู่นั้นก็ได้มีอีกาตัวหนึ่งมาเกาะและ

มะกะโทยืนตะลึงอยู่ ณ ที่นั้น ครั้นแลมาฝ่ายประจิมทิศ ฟ้าแลบขึ้นเห็นเป็นวิมาน และปราสาทราชมนเทียรปรากฏแก่ตามะกะโท (ภาพประกอบจากหนังสือพงศาวดารรามัญเรื่อง “ราชธิราช”. (๒๔๔๙). พระนคร : สำนักพิมพ์บริกร.

ภาพวาดพระเจ้าฟ้ารั่ว (มะกะโท) กษัตริย์มอญในอุดมคติของจิตรกร จัดพิมพ์เป็นปฏิทินโดย
สำนักพิมพ์ บริษัทเทคโปรโมชัน แอนด์ แอดเวอร์ไทซิง จำกัด พ.ศ. ๒๕๕๑

ปรากฏว่ากะตุ้ได้กระดกขึ้น ไล่อีกาไป พ่อแม่เห็นเป็นเหตุอัศจรรย์ จึงตั้งชื่อลูกตามนั้น^๕

มะกะโทนั้น เป็นบุตรพ่อค้า (ความตอนนี้อนุญาตตามตำนานพงศาวดารรามัญ ซึ่งออกจะขัดกับความตอนต้นในการระบุที่มาของชื่อ “มะกะโท” หากต้องการคำอธิบายข้อสงสัยดังกล่าวแล้ว อาจเป็นไปได้ว่า มะกะโทในวัยเด็กที่พ่อแม่นำไปทิ้งไว้ท้องนาด้วยนั้น ขณะนั้นพ่อแม่คงยังยากจนอยู่ มาร่ำรวยในภายหลัง หรืออาจมีฐานะร่ำรวยอยู่แล้ว หากแต่เป็นเศรษฐีที่นำไปดูแลคนงานทำนา หรือเก็บค่าเช่านา รวมทั้งอาจมีอาชีพพ่อค้าอีกด้วย) อยู่บ้านเกาะวาน อยู่ในเมืองมะละตะมะ บิดาชื่อ มะปะนาย มีน้องสาวชื่ออุ้นเรือน น้องชายชื่อมะกะตา เมื่ออายุได้ประมาณ ๑๕ ปี บิดาถึงแก่กรรมจึงได้เป็นพ่อค้าแทนบิดา คุมลูกหาบ ๓๐ คน ไปค้าขายที่เมืองสุโขทัย เมื่อจวนถึงเกิดนิมิตหลายประการที่แสดงว่ามะกะโทจะได้เป็นใหญ่ แต่ต้องไปอาสาทำราชการกับกษัตริย์ทางทิศตะวันออกคือ สมเด็จพระร่วงเจ้า มะกะโทจึงไปอาศัยอยู่กับนายช้าง พยายามทำงานด้วยความอุตสาหะ ต่อมาสมเด็จพระร่วงเจ้าเสด็จมาพบ ทรงพอพระทัยในความฉลาดและความพากเพียรของมะกะโท จึงโปรดให้มารับใช้ใกล้ชิดและมีพระเมตตาชุบเลี้ยงดุจดั่งบุตรในอุทร ในที่สุดทรงพระกรุณาโปรดตั้งให้เป็นขุนวัง เข้าออกนอกในวังได้ ขณะที่สมเด็จพระร่วงเจ้าทรงกรีธาทัพไปปราบกองทัพอ้ายชาวที่เข้ามาตีหัวเมือง มะกะโทซึ่งผูกพันรักใคร่กับนางเทพสุดาสร้อยดาว พระธิดาของสมเด็จพระร่วงเจ้า ได้พานางหนีไปเมืองมะละตะมะ เมื่อไปถึงเขตแดนต่อแดน มะกะโทหันกลับมากราบถวายบังคมแล้วเขียนฉลากขอพระราชทานอภัยโทษไว้ สมเด็จพระร่วงเจ้าก็มิได้ทรงพิโรธแต่ประการใด แต่กลับประสาทพระพรแก่มะกะโท ต่อมามะกะโทได้ครองเมืองมะละตะมะเพราะมีชัยชนะต่ออะลิมา มาง เจ้าเมืองมะละตะมะซึ่งคิดจะฆ่ามะกะโท ขณะที่เตรียมการจะขึ้นครองเมืองและเตรียมสร้างปราสาทนั้น มะกะโทระลึกถึงสมเด็จพระร่วงเจ้า ซึ่งเป็นเจ้านายที่เคยชุบเลี้ยงตนมา จึงให้คนนำเครื่องราชบรรณาการ มาถวาย เพื่อขอพระนามและเครื่องราชกกุธภัณฑ์เพื่อเป็นสวัสดิมงคลแก่ตนเองและพระมเหสี สมเด็จพระร่วงเจ้าทรงมีพระราชดำริว่า มะกะโทมีบุญคุณหนึ่งว่าตกลงมาจากฟ้า จึงพระราชทานนามว่า **พระเจ้าฟ้ารั่ว** และพระราชทานเศวตฉัตร มงกุฎ พระขรรค์ พัดวาลวิชนี ฉลองพระบาททอง และเครื่องราชบริภคจำนวนมาก มะกะโทได้รับสิ่งของพระราชทานแล้ว ก็จัดพิธีราชาภิเษกกับพระนามว่า พระเจ้าฟ้ารั่ว ขึ้นครองเมืองเป็นปฐมกษัตริย์แห่งเมืองมะละตะมะ หลังจากนั้นสมเด็จพระร่วงเจ้าได้พระราชทานช้างเผือกชื่อ พระยาเศวตมงคลคชสารศรีเมือง ซึ่งเสี่ยงทายแล้วต้องการมาอยู่เมืองมะละตะมะ

ยังความโสมนัสมาสู่พระเจ้าฟ้ารั่วเป็นอย่างยิ่งถึงกับเสด็จไปรับช้างด้วยตนเองที่เมืองแปร พระเจ้าฟ้ารั่วเสวยราชสมบัติในเมืองมะละตะมะ ประมาณ ๒๖ ปี ก็เสด็จสวรรคตเพราะพระโรคเบียดเบียน^๖

มะกะโทต้นวงศ์ของพระเจ้าราชาธิราช

ตามประวัติศาสตร์หลังจากเมืองหงสาวดีรุ่งเรืองอยู่ได้ประมาณ ๑๕๐ ปี (พุทธศตวรรษที่ ๑๕-๑๙) หลังจากที่พระเจ้าติศราชา กษัตริย์องค์สุดท้ายสวรรคต เมืองหงสาวดีก็ร้างไปและตกอยู่ในฐานะแคว้นในปกครองของอาณาจักรพุกาม^๗ นโยบายของพุกามในการที่จะรวมมอญเข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรตน ซึ่งเริ่มในสมัยพระเจ้าอนันรุได้สืบมายังกษัตริย์องค์ต่อๆ มา โดยเฉพาะสมัยเจ้าจันสิตตา พระองค์พยายามผสมผสาน ๒ ชาตินี้เข้าด้วยกัน แต่นโยบายการรวมชาตินี้เป็นไปได้ไม่ได้ตลอด เพราะมอญได้พยายามดิ้นรนเพื่ออิสรภาพของตนอยู่เสมอ และในที่สุดก็ได้ฟื้นตัวและตั้งอาณาจักรขึ้นอีกครั้ง คือราชวงศ์ชาน-ตะเลง^๘ โดยพระเจ้าฟ้ารั่ว หรือ มะกะโท เป็นผู้สถาปนาเมืองมะละตะมะ (ขึ้นเป็นเมืองหลวงในปี พ.ศ. ๑๘๒๔ และต่อมาได้ขับไล่อะลิมา มาง ผู้สำเร็จราชการชาวพม่าออกจากเมืองหงสาวดีของมอญปราบดาภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์ปกครองอาณาจักรมอญในบริเวณพม่าตอนใต้ และตั้งอาณาจักรมอญได้สำเร็จในปี พ.ศ. ๑๘๖๐ มีเมืองมะละตะมะเป็นเมืองหลวง เมื่อสิ้นพระเจ้าฟ้ารั่วแล้ว กษัตริย์องค์อื่นๆ ได้สืบราชสมบัติต่อมาจนถึงสมัยพระยาอุได้ทรงย้ายราชธานีมาที่เมืองหงสาวดีในปี พ.ศ. ๑๙๑๒^๙ พระยาอุมีพระโอรส คือ พระยาน้อย ภายหลังเมืองครองราชย์ทรงมีพระนามว่า **“พระเจ้าราชาธิราช”** (พ.ศ. ๑๙๒๘-๑๙๖๖) เป็นช่วงที่อาณาจักรมอญในพม่าตอนล่างสามารถรวมกันเป็นอาณาจักรเดียวกันเป็นครั้งแรก นอกจากจะทรงจัดการเกี่ยวกับการปกครองโดยการแบ่งการปกครองมณฑลเป็น ๓๒ เมือง^{๑๐} และยังทรงพยายามป้องกันอาณาจักรมอญจากการรุกรานของพม่าและไทยใหญ่ตลอดรัชกาลของพระองค์มีแต่เรื่องราวการทำสงคราม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคี่ยวกับพม่าในสมัยพระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง (พ.ศ. ๑๙๔๔-๑๙๖๕) ซึ่งพยายามจะเอาชนมอญให้ได้ แต่พระเจ้าราชาธิราชทรงใช้นโยบายยุยงให้อั้ววะกับรัฐต่างๆ ในไทยใหญ่แตกกัน เป็นการขยายขอบเขตของสงครามให้กว้างขวางออกไปจึงสามารถป้องกันอาณาจักรมอญไว้ได้

อาจกล่าวได้ว่าในยุคนี้เป็นยุคทองที่มีมอญรุ่งเรืองสูงสุดทั้งด้านศาสนา ภาษา วรรณกรรม ศิลปกรรมและการค้าขาย^{๑๑} มีระยะเวลาระหว่าง พ.ศ. ๑๙๖๖-๒๐๘๒ โดยมีกษัตริย์รวมกัน ๘ พระองค์ที่สำคัญคือ ญวนวาร์ หรือ พระเจ้าฟ้ารั่ว (พ.ศ. ๑๙๘๙-๑๙๙๓) พระนางชินชอน หรือ มีจาวป (พ.ศ. ๑๙๙๖-๒๐๑๕)

พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ อยู่ด้านทิศเหนือของวัดมหาธาตุ ริมถนนวิถิ์ถ้อง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

และพระเจ้าธรรมเจดีย์ (พ.ศ. ๒๐๑๕-๒๐๓๕) เพราะในช่วงนั้นพม่าตกอยู่ในสภาวะยุ่งเหยิงเกิดการจลาจลและสู้รบกันเอง จนมิได้รับกอนมอญอีกเลย เปิดโอกาสให้มอญทะนุบำรุงบ้านเมืองเต็มที่ ทั้งความเจริญภายในและการติดต่อกับต่างประเทศ เมืองที่สำคัญคือเมืองสิริเยม พระสิม เมาะตะมะ และหงสาวดี โดยทำการค้าขายกับอินเดีย มะละกาและหมู่เกาะมาเลย์^{๑๑}

ความเจริญของมอญในยุคนี้สิ้นสุดลงพร้อมๆ กับราชวงศ์ชาน-ตะเลง เพราะถูกพม่าแห่งราชวงศ์ตองอูรุกราน และรวมเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรพม่าอีกครั้งหนึ่งใน พ.ศ. ๒๐๘๒ พระเจ้าตะเบ็งชเวตี้ (พ.ศ. ๒๐๗๔-๒๐๙๓) ทรงมีนโยบายที่จะสมานไมตรีกับมอญ และรวมมอญกับพม่าเข้าเป็นชาติเดียวกัน พระองค์ผูกน้ำใจชาวมอญโดยการรับวัฒนธรรมต่างๆ ไปใช้ในพม่า รับชาวมอญเข้ารับราชการในกองทัพให้ดำรงตำแหน่งสำคัญ ตลอดจนให้มอญเป็นที่ปรึกษา นอกจากนั้นยังมีสนมเป็นมอญอีกด้วย ทั้งยังย้ายราชธานีมาอยู่ที่หงสาวดี^{๑๒}

แก่นของเรื่องมะกะโท คือ การเมือง การค้า และสายสัมพันธ์เครือข่าย “ราชบุตรเขยแห่งพระร่วงเจ้าสุโขทัย”

มะกะโทจะมีตัวตนจริงหรือไม่นั้นก็ยากแก่การพิสูจน์ แต่เรื่องราวของมะกะโทก็สะท้อนภาพสังคมวัฒนธรรมในช่วงราชพุทธศตวรรษที่ ๑๙ ได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ในช่วงระยะเวลานี้มีบ้านเมืองแว่นแคว้นหลายแห่ง เช่น แคว้นสุโขทัย แคว้นล้านนา (เชียงใหม่) แคว้นศรีโคตรบูร (เวียงจันทน์) แคว้นนครศรีธรรมราช แคว้นสุพรรณภูมิ แคว้นอยุธยา (กรุงศรีอยุธยา) แคว้นละโว้

(ลพบุรี) บ้านเมืองเหล่านี้ล้วนมีกลุ่มคนตระกูลมอญเป็นประชากรพื้นฐาน บางแห่งเป็นกษัตริย์ นักปราชญ์ราชบัณฑิต ดังปรากฏศิลาจารึกภาษามอญอยู่ทั่วไป กำเนิดของแคว้นต่างๆ นี้ล้วนมาจากอิทธิพลทางการเมืองและการค้าของแคว้นละโว้ ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางการเมือง ผูกพันใกล้ชิดเป็นเครือข่ายกับเมืองนครหลวง (เขมร) ที่นครวัด-นครธม และมีบทบาททางการค้าทางทะเลกับจีน เนื่องจากแคว้นละโว้ต้องการสินค้า “ของป่า” ที่อยู่ในพื้นที่ตอนในเป็นสินค้าเพื่อค้าขายกับจีน จึงสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ขึ้นไปถึงหริภุญชัย (ลำพูน) ทางลุ่มน้ำปิง-วัง และบริเวณลุ่มน้ำสาละวินตอนเหนือ อันเป็นบ้านเมืองแว่นแคว้นของพวกเขาไทใหญ่ ขณะเดียวกันแคว้นละโว้ก็หนุนบ้านเมืองในแถบลุ่มน้ำยม -น่าน จนเกิดการรวมตัวกันเป็นแคว้นสุโขทัย

ในช่วงแรกๆ ของแคว้นสุโขทัย “ตระกูลผาเมือง” ยังอยู่ในอำนาจของแคว้นละโว้ ครั้นเปลี่ยนผ่านมาเป็น “ตระกูลพระร่วง” ก็มีความพยายามแยกตัวออกจากกลุ่มอำนาจเก่า โดยไม่พึ่งพาเส้นทางการค้ากับแคว้นละโว้ที่ควบคุมเส้นทางการค้าทางลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งเป็นทางออกทะเลทางด้านอ่าวไทย ตระกูลพระร่วง ได้บุกเบิกเส้นทางการค้าออกสู่ทะเลเส้นทางใหม่คือไปทางตะวันตกออกทะเลอันดามันที่อ่าวเมาะตะมะ ซึ่งมีเมืองเมาะตะมะเป็นเมืองสำคัญที่ตั้งอยู่บริเวณขอบอ่าว จึงเป็นเหตุให้พระร่วงจะต้องอุดหนุนใครคนหนึ่งขึ้นมามีอำนาจคุมเมืองเมาะตะมะ โดยทำหน้าที่อำนวยความสะดวกทางการค้าให้กับแคว้นสุโขทัยที่กำลังจะถูกปิดล้อมจากแคว้นละโว้ และแคว้นอยุธยา คนๆ นั้นหรือกลุ่มนั้น ก็คือ มะกะโท ดังนั้น มะกะโท

จึงเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ทางการเมืองและการค้าระหว่างแคว้นสุโขทัยกับบ้านเมืองทางอ่าวมะตะมะที่ทะเลอันดามันในช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๙^{๙๙} ดังนั้นแก่นของเรื่องมะกะโท ก็คือความสัมพันธ์ทางสังคมวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มชนที่อยู่ทางอ่าวมะตะมะ ทะเลอันดามัน กับกลุ่มชนบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนบน คือ ปิง-วัง-ยม-น่านนั่นเอง

เชิงอรรถ

^{๙๙} คณะผู้แปลประกอบด้วย พระยาพระคลัง (หน) เป็นหัวหน้า คณะ พระยาอินทอัครราชทูต พระภิรมย์ศรี และ พระศรีภูริปริชา ซึ่งสมเด็จพระอนุชาธิราชกรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาททรงให้แปลขึ้นก่อน

^{๙๙} นเรศ นโรปกรณ์, ศึกกรามัญ (เล่าเรื่องราวชาธิราช), กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๐๗, หน้า ๔-๕.

^{๙๙} เครื่องบังแดดฝน ทำนองเดียวกับอบใช้คลุมทั้งหัวทั้งตัว สานด้วยไม้ไผ่เป็นตาห่างๆ อย่างตาชะลอม ทำเป็นรูปคล้ายบังก็แต่แคบและยาวกว่า ใช้ใบไม้กรุด้านใน

^{๙๙} ศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ พันธุเมธา, คำนำหน้าชื่อ มอญ. ในเอกสารประกอบการแสดงลิเกคณะบุญเลิศศิษย์หอมหวาน เรื่องมะกะโท ณ ศูนย์สังคีตศิลปสัญจร การแสดงครั้งที่ ๑๑๑๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๗.๐๐-๑๙.๓๐ น. ณ โรงละครแห่งชาติ (โรงเล็ก) (กรุงเทพฯ : บริษัท พิชณศ พรินติ้ง เซนเตอร์ จำกัด) หน้า ๑๑.

^{๙๙} รองศาสตราจารย์เรือเอกหญิงปรีชา หิรัญประดิษฐ์, พระเจ้าฟ้ารั่ว, โครงการศูนย์สุโขทัยศึกษา, <http://www.stou.ac.th> วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๑.

^{๙๙} พระครูโชติธรรมสุนทร (พระมหาช่วง อุ่เจริญ), “พงศาวดารชนชาติมอญ” แปลและเรียบเรียงจากต้นฉบับภาษาหมอญ (สุธรรมวดีราชา วงสະປູມ พ.ศ. ๒๔๕๓) อนุสรณ์มอญรำลึก, หน้า ๖๕-๗๕.

^{๙๙} D.G.E. Hall, A history of South- East Asia, (New York : St.Martin's Press,1966), p.140. (อ้างใน สุภรณ์ โอเจริญ, มอญในเมืองไทย, (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑), หน้า ๑๔.

^{๙๙} D.G.E. Hall, Burma, (London: n.d.), p.34 . (อ้างใน พรพิมล ตริโชติ, ชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลพม่า, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑๔.

^{๙๙} H.L. Shorto, “The 32 Myos in the Medieval Mon Kingdom,” BSOAS,XXVI,pt.iii (1963) : 572-591 (อ้างถึงใน สุภรณ์ โอเจริญ, เรื่องเดียวกันหน้า ๑๙.)

^{๙๙} พระครูโชติธรรมสุนทร (พระมหาช่วง อุ่เจริญ), “พงศาวดารชนชาติมอญ” แปลและเรียบเรียงจากต้นฉบับภาษาหมอญ (สุธรรมวดีราชา วงสະປູມ พ.ศ. ๒๔๕๓) อนุสรณ์มอญรำลึก, (จัดพิมพ์เนื่องในการบำเพ็ญมหากุศลถวายแด่พระบรมศพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗, ๒๕๒๗) หน้า ๖๕-๗๕.

^{๙๙} D.G.E. Hall, A History of South- East Asia, (New York : St.Martin's Press,1966), p.155-156. (อ้างใน สุภรณ์ โอเจริญ, เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๑.

^{๙๙} D.G.E. Hall, U Burma U, (London: n.d.), p.35. (อ้างใน สุภรณ์ โอเจริญ, เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๑.

^{๙๙} สุจิตต์ วงษ์เทศ, มะกะโท พ่อค้าผู้มั่งคั่งขึ้นนั่งเมือง กษัตริย์มอญ, ใน เอกสารประกอบการแสดงลิเกคณะบุญเลิศศิษย์หอมหวาน เรื่องมะกะโท ณ ศูนย์สังคีตศิลปสัญจร การแสดง ครั้งที่ ๑๑๑๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๗.๐๐ -๑๙.๓๐ น. ณ โรงละครแห่งชาติ (โรงเล็ก) (กรุงเทพฯ : บริษัท พิชณศ พรินติ้ง เซนเตอร์ จำกัด) หน้า ๔-๕.

เสาหงส์ – ธงตะขบ มอญปากลัด

จำหน่าย และรับสั่งทำ เสาหงส์ ธงตะขบ ผ้าถุง โสร่ง เข็มกลัด ปิ่นปักและธง

ติดต่อ: ปริญญ์ กุลปราการ ๙๖๖๖๖ ๙๖๖๖๖ ๙๖๖๖๖ ๙๖๖๖๖

เลขที่ ๑๗๓๔ ถนนลัดตะนง ตำบลตลาด อำเภอหระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๑๓๐๐

โทรศัพท์. ๐ ๒๔๖๔ ๒๒๙๒, ๐๘๔ ๐๐๖ ๔๗๙๗

ชัยการ์ดับ

จำหน่ายพันธุ์ไม้ อุปกรณ์ตกแต่งสวน และ

จำหน่าย-รับซื้อของเก่า นานาชนิด

พันธุ์ไม้อืนคัน ไม้ผล ไม้ดอก ไม้ประดับ
ทั้งเมืองร้อน และเมืองหนาว

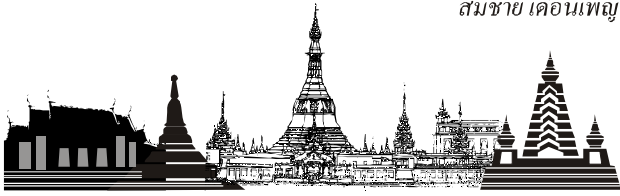
รับออกแบบตกแต่งสวน บริการเป็นกันเอง ราคาไม่แพง

ฟรี บริการให้คำปรึกษาการตกแต่งสวน

สุภาพ ลีฉกร โทรศัพท์: ๐ ๒๕๓๓ ๒๕๓๓, ๐๘๕ ๖๓๖ ๕๓๐๓

วัดมอญในเมืองไทย ဘာမုနိဉ္ဇာဝံ

สมชาย เคือนทิญ

วัดนามอญ (วัดศรีสำราญ)

วัดนามอญ หรือชื่อที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการคือ วัดศรีสำราญ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านนา (เดิมชื่อตำบลบ้านนามอญ แต่ภายหลังได้ถูกตัดคำว่ามอญออกไป) อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย เนื้อที่วัดทั้งสิ้น ๑๓ ไร่ ๑ งาน ๑๒ ตารางวา วัดนามอญสังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย สร้างขึ้นเมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด ขณะที่ข้อมูลกรมศาสนาระบุว่าสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๑๕ เดิมมีนามว่า “วัดนามอญ” หรือ “วัดบ้านนา” ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๑ เป็นวัดมอญซึ่งอยู่ภายในชุมชนมอญ แต่ปัจจุบันไม่เหลือร่องรอยของชุมชนมอญอีกแล้ว นอกจากชื่อซึ่งยังเป็นที่รู้จักในหมู่ชาวบ้านละแวกใกล้เคียง แต่อย่างไรก็ตามหากหมดสิ้นผู้เฒ่าผู้แก่ที่ยังรับรู้ที่มาที่ไปของชื่อดังกล่าวแล้ว แม้แต่ชื่อ “วัดนามอญ” ก็คงจะไม่อยู่หลงเหลือในความทรงจำอีกต่อไป

ผู้เขียนเกิดและเติบโตในพื้นที่หมู่ที่ ๒ ตำบลศรีสำราญ อำเภอศรีสำราญ ห่างวัดตลิ่งชัน และอยู่เหนือวัดนามอญไปตามลำแม่น้ำยม เกือบ ๕๐ กิโลเมตร เช่นเดียวกับแม่และยายมีเพียงตาทวดผู้เดียวที่เป็นมอญและมาจากชุมชนมอญ เคยอาศัยอยู่ในเขตอำเภอศรีสำโรงช่วงสั้นๆ ก่อนโยกย้ายมาอยู่ศรีสำราญ ดังนั้นความรู้เรื่องมอญของผู้เขียนทั้งหมดจึงได้รับจากยายผ่านคำบอกเล่าและรูปแบบการใช้ชีวิตของตาทวดอีกชั้นหนึ่ง จึงนับได้ว่า ยายของผู้เขียนมีจิตใจที่ผูกพันกับตาทวดอย่างมากแม้จะไม่เคยสัมผัสวิถีชีวิตแบบมอญในชุมชนมอญแม้แต่บ่อย ยายของผู้เขียนชื่อ **จันทร์** เกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๘ ภายหลังจากผูกพัทธสีมาวัดนามอญ อำเภอศรีสำโรงแล้ว ๗ ปี ถึงแก่กรรม พ.ศ. ๒๕๒๑ รวมอายุ ๘๓ ปีภาษาถิ่นสุโขทัยเรียกยายว่า “แม่แก่” ฉะนั้นในบทความนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงยายว่าแม่แก่จนจบเรื่อง

แม่แก่เล่าให้ผู้เขียนฟังว่า แม่แก่เป็นลูกสาวพ่อค้ามอญที่ถ่อเรือจากเกาะเกร็ดมาตามลำแม่น้ำเจ้าพระยา และเลี้ยวเข้ามาในแม่น้ำยมจนถึงเหนือสุดที่เรือมอญจะสามารถถ่อขึ้นไปได้ นั่นคือ ไม่เกินคันหินธรรมชาติที่ขวางกั้นแม่น้ำยม ชาวจังหวัดสุโขทัย เรียกกันโดยทั่วไปว่า แก่งหลวง หมู่บ้านที่อยู่ริมตลิ่งแม่น้ำยม จะรอคอยซื้อสินค้าจากเรือมอญปีละครั้งในฤดูน้ำหลาก สินค้าสำคัญที่พ่อค้าเรือมอญนำมาขาย คือ เกล็ดสมุทร เครื่องปั้นดินเผาทุกชนิด สินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของเรือมอญคือ ตุ่มสามโคก ภาษามอญเรียกว่า อีเล็ง อ่างโน้มแบ่งขมจีน หม้อดินหุงข้าว ครกดินเผา ฯลฯ ดังจะเห็นได้ว่าในทุกวัดและบ้านเรือนของชาวลุ่มแม่น้ำยมจึงต้องมีตุ่มสามโคกสำหรับเก็บน้ำฝน ครกดินเผา อย่างน้อยครัวเรือนละ ๑ ใบ อันเป็นโบราณวัตถุที่ยังใช้อยู่ในชีวิตประจำวันต่อเนื่องจากอดีตมาจนทุกวันนี้

หอรบั้ง วิหาร และพระอุโบสถวัดนามอญ (วัดศรีสำราญ) ริมแม่น้ำยม ตำบลบ้านนา (มอญ) อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ใบบอกเมืองสุโขทัย ระบุชื่อ “วัดนามอญ”
ในการขอรับพระราชทานที่ดินผูกพัทธสีมา
เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๑ จาก หอจดหมายเหตุ
แห่งชาติ รหัส ร.๕ ม ๒. ๑๒ก / ๑ แผ่นที่
๓๘๘ พ.ศ. ๒๔๓๑

ใบบอกเมืองสุโขทัย

ปีชวดสัมฤทธิ์ศก ๑๒๕๐

ลำดับที่ ๒๙

ขอรับพระราชทานที่ดินผูกพัทธสีมากว้าง ๕ วา ยาว ๘ วา วัดนามอญ
ไว้สำหรับ พระสงฆ์ทำสังฆกรรมต่อไป

ที่หอวาราชการเมืองสุโขทัย

วันเสาร์ขึ้น ๖ ค่ำเดือน ๑๒ ปีชวดสัมฤทธิ์ศก คักราช ๑๒๕๐

ข้าพเจ้า พระกำแหงพราหมณ์ปลัดพระพิทักษ์ภูธรยกระบัตร ผู้รักษาเมือง
กรมการเมืองสุโขทัย บอกรับปณิบัติมายังท่านออกพันทนายเวร กรมมหาดไทย ขอ
ได้นำขึ้นน้อมคำนับกราบเรียนพลหัวเจ้าท่านลูกขุน ณ ศาลาไต่ทราบดีด้วยมหาด
ไทย ผู้ว่าที่พระศรีสมาธิราชคฤห์ ผู้ว่าราชการเมือง กรมการเมืองศรีสำโรง บอกรับ
ความต่อข้าพเจ้าและกรมการเมืองว่าหลวงมหาดไทยว่าที่พระศรีสำโรงและกรมการเมือง
ราชบุรี จะสร้างพระอุโบสถวัดนามอญ แขวงเมืองศรีสำโรง ขึ้นเมืองสุโขทัย
ขอรับพระราชทานที่ดินสร้างพระอุโบสถผูกพัทธสีมา ยาว ๘ วา กว้าง ๕ วา สำหรับพระ
ภิกษุสงฆ์ ได้กระทำอุโบสถสังฆกรรมต่อไป ข้าพเจ้าและกรมการเมืองได้แต่งตั้งให้ ขุนศรี
ไพโรจน์ ว่าที่หลวงไชยเสนา กรมการ ถือใบบอกมากราบได้เท่าพระกรุณาเจ้าด้วย
แล้ว ควรมิควรขอพระเดชพระคุณได้เท่าพระกรุณาเจ้าเป็นที่พึง แล้วแต่จะโปรด

ข้าพเจ้าประทับตรารูปเทวดานั่งแท่นถือพวงมาลัย รูปเทวดานั่งแท่นถือพระ
ขรรค์มาเป็นสำคัญ

(หลวงไชยเสนาได้รับใบอนุญาตไปแล้ว)

แม่แก่เล่าเรื่องราวต่างๆ ให้ผู้เขียนฟังเมื่อราว พ.ศ.
๒๕๒๑ ขณะที่ผู้เขียนอายุ ๑๖ ปี แม้ในขณะนั้นจะเห็นเป็นหน้าที่
ที่ต้องไปอยู่ดูแลและเป็นเพื่อนคลายเหงาให้แม่แก่ยังบ้านหลังที่
ไม่ห่างกันนัก โดยต้องไปอยู่กับแม่แก่วันเว้นวันสลับกับพี่สาว แต่
เรื่องเล่าที่แม่แก่เล่าให้ฟังก่อนเสียชีวิตกลับ เป็นข้อมูลที่ฟังแล้วฝัง
อยู่ในหัวไม่เคยลืมเลือน เมื่อนำประวัติศาสตรบอกเล่าของแม่แก่
มาทบทวนพร้อมด้วยหลักฐานที่เก็บอยู่ในหอจดหมายเหตุแห่ง
ชาติ กรมศิลปากร กรุงเทพมหานคร เรื่องราวทั้งหมดจึงเชื่อมโยง
ประสานกันได้เป็นอย่างดี

แม่แก่เล่าให้ฟังว่าย่าของแม่แก่ชื่อ กรัด เป็นชาวมอญ
เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีลูกชายชื่อ คำ ซึ่งเป็นพ่อของแม่แก่
เมื่อสบโอกาสในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ผู้เขียนจึงได้เดินทางไปเกาะเกร็ด
สอบถามเสาะหาญาติ พี่ น้อง ที่ สืบเชื้อสายจากย่ากรัด

แต่ก็ไม่พบตัวบุคคลที่จะสามารถให้ข้อมูลโยงใยเป็นเครือญาติ
ได้เลย เนื่องจากในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้า
อยู่หัวรัชกาลที่ ๕ เมื่อครั้งที่ตาทวดอพยพมายังศรีสัชนาลัยนั้น คน
ไทยยังไม่มีนามสกุลใช้กันอย่างเช่นทุกวันนี้ (พระราชบัญญัติ
นามสกุล พ.ศ. ๒๔๕๖ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖) ดังนั้นเมื่อได้ยินเสียงปีพาทย์มอญและคน
พูดภาษามอญ ผู้เขียนจึงอนุมานว่าใครก็ตามที่พูดภาษามอญ
หรือแสดงตัวเป็นเชื้อสายวงศามอญก็นับเป็นเครือญาติของ
แม่แก่ด้วยทุกคน

นายคำ พ่อของแม่แก่เล่าว่า สมัยที่ยังเป็นพ่อค้าเรือมอญ
อยู่นั้น กลุ่มพ่อค้าเรือมอญลุ่มแม่น้ำยมหลังขายสินค้าในเรือหมด
แล้วได้จอดเรือหักร้างถางพงทำนาในพื้นที่อำเภอสรีสำโรง ใน
ระยะที่รอข้าวแก่ก็เข้าป่าตัดไม้ซุงมาทำกุฎี ศาลาการเปรียญ และ

พระครูวินัยธรรมกิจ วัย ๗๗ ปี เจ้าอาวาสวัดนามอญรูปปัจจุบัน

อุโบสถ สร้างวัดถวายไว้ในพุทธศาสนา พร้อมทั้งตั้งชื่ออารามแห่งนั้นว่า **วัดนามอญ** เนื่องด้วยเป็นวัดที่ชาวมอญร่วมกันสร้างขึ้น และตั้งอยู่ท่ามกลางเรือกสวนไร่ในริมฝั่งแม่น้ำยม นี่คือเรื่องราวที่แม่แก่เล่าให้ฟังก่อนเสียชีวิต

เมื่อตาต้า หนุมมอญเกาะเกร็ดมาขายสินค้าอยู่ริมตลิ่งหน้าวัดตลิ่งชัน พบแม่มายรุ่นสาวชื่อ **ทับทิม** ที่อาบน้ำดินท่าถัดหน้าวัดตลิ่งชันเป็นประจำ เกิดรักใคร่ชอบพอกและแต่งงานกันในปีที่สุด กระทั่งมีลูกสาวด้วยกัน ๒ คน ชื่อจันทร์ กับ สุข เมื่อแม่แก่จันทร์โตพอจำความได้ หน่อม (ทวด) ทับทิมก็ป่วยถึงแก่กรรมในวันประชุมเพลิงศพหน่อมทับทิม แม่แก่จันทร์เล่าให้ฟังว่าเพื่อนบ้านเย็บใบขนุนเป็นชฎาสวมหัวให้รำเล่นในงานศพหน่อมทับทิม เมื่อตอนที่ไฟลูกท่อมโลงศพนั้น แม่แก่จันทร์ยังได้ตะโกนว่า “เอาแม่ฉันไปเผาไฟทำไม...” ต่อมาแม่แก่จันทร์ก็เติบโตมากับพ่อค้าที่สาวชื่อส้มจิ้นเป็นผู้อุปการะตักน้ำตำข้าวเลี้ยงน้องสาวอีก ๒ คน ต่อไปตามยถากรรม พ่อค้าเมื่อเลิกอาชีพพ่อค้าเรือมอญก็หันไปเป็นชาวประมง หาปลาในแม่น้ำยม ต่อมาได้พบสาวบ้านวังพิณพาทย์ ตำบลวังพิณพาทย์ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย ชื่อ **บุญมี** จึงสู่ขอมาเป็นภรรยา และมีทายาทด้วยกันอีก ๓ คน

แม่แก่ได้ตามพ่อมาอยู่กับแม่เลี้ยงบุญมี เมื่อโตเป็นสาวจึงได้ออกเรือนกับหนุ่มชาวตำบลวังพิณพาทย์ แม่ของผู้เขียนเป็น

หลานสาวมอญที่เกิดอยู่หมู่ที่ ๓ ตำบลในเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ หน่อมค้าทวดของผู้เขียนเคยดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน เมื่อถึงแก่กรรมแล้วถูกๆ นำศพไปประชุมเพลิงที่วัดอัมพวันราม หมู่ที่ ๓ ตำบลวังพิณพาทย์ ผู้เขียนทันเห็นแต่โกศใส่กระดูกที่แม่แก่จันทร์กราบทุกวันก่อนนอน รวมทั้งเคยให้ผู้เขียนช่วยถือไปบังสุกุลในวันสารทไทยหรือสงกรานต์ของทุกปี

เรื่องราวต่างๆ ที่แม่แก่เล่าให้ฟังขณะที่ผู้เขียนคลุกคลีอยู่กับแม่แก่ แม่แก่เล่าเข้าไปเข้ามาจนจำขึ้นใจ และสิ่งที่แม่แก่ฝากฝังเอาไว้กับผู้เขียนข้อสำคัญก็คือ หากมีโอกาสเมื่อใดให้ผู้เขียนกลับไปดูแลสานต่อวัดนามอญ วัดที่บรรดาพ่อค้าเรือมอญ พ่อและญาติของแม่แก่มีส่วนในการสร้างเอาไว้

ภายหลังจากที่ผู้เขียนเรียนจบประวัติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ ได้พบพระภิกษุจากอำเภอศรีสำโรง ผู้เขียนได้สอบถามถึงวัดนามอญว่าอยู่แห่งหนตำบลใด ได้รับคำตอบพอเป็นแนวทางจนสามารถไปสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ หากแต่ชื่อวัดดังกล่าวได้ถูกเปลี่ยนไปแล้ว โดยจอมพล ป. พิบูลสงคราม อดีตนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น โดยที่ในครั้งนั้นมีวัดในเขตอำเภอศรีสำโรงที่ต้องเปลี่ยนชื่อด้วยกัน ๓ วัด ได้แก่ **วัดนามอญ** ถูกเปลี่ยนชื่อเป็น **วัดศรีสำราญ** **วัดโรงญวน** ถูกเปลี่ยนชื่อเป็น **วัดโสภาราม** **วัดกุฎีจีน** ถูกเปลี่ยนชื่อเป็น **วัดศรีนโคตราราม** ทั้งที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ก็มีพ่อแม่เป็นมอญจังหวัดนนทบุรี แต่กลับคลั่งความเป็นไทย โดยไม่ใส่ใจรากเหง้าของตนเอง รวมทั้งรากเหง้าของสังคมสยาม ที่หลอมรวมเลือดเนื้อมาจากผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์

ผู้เขียนนำหลักฐานซึ่งเป็นเอกสารตัวเขียนต้นฉบับซึ่งเก็บอยู่หอจดหมายเหตุแห่งชาติมาเสนอให้ผู้คนโดยเฉพาะผู้มีเชื้อสายมอญในสยามทราบว่า วัดนามอญ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย สร้างโดยคนมอญ ฉะนั้นจึงเป็นสิทธิอันชอบธรรม หากชาวสยามเชื้อสายมอญจะเรียกร้องให้ชื่อวัดนามอญกลับคืนมาดังเดิม

เชิงอรรถ

* หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. รหัส ร.๕ ม ๒. ๑๒๖ / ๑ แผ่นที่ ๓๘๘ พ.ศ. ๒๕๓๑.

“ถ้ายายรู้ ยายคงชื่นชม”

สมชาย เดือนเพ็ญ :

กับภารกิจของหลานมอญสุโขทัย

๑

การเดินทางไปในที่ต่างๆ เพื่อเก็บข้อมูลในการเขียนคอลัมน์ “มอญลิต” ครั้งนี้แตกต่างอย่างมากจากครั้งก่อนๆ ที่ผ่านมามีข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับชุมชนมอญในจังหวัดที่เราไป โดยไม่รู้แน่ชัดว่ามี “ใคร” ในจังหวัดนั้นที่ศึกษาค้นคว้าเรื่องมอญและทำงานเพื่อเผยแพร่และรับรองความเป็นมอญไว้มิให้สูญหาย ทุกครั้งเราจึงต้องไป “ตามหา” บุคคลเหล่านั้นโดยที่เราไม่รู้เลยว่า จะหาเจอหรือไม่ แต่ครั้งนี้แตกต่างออกไป เพราะเรารู้ชื่อก่อนหน้า

แล้วว่าเราจะไปพบ “พี่สมชาย” หรือ คุณสมชาย เดือนเพ็ญ เจ้าของพื้นที่พัฒนาชุมชนแห่งเทศบาลตำบลศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

แรกเริ่มของการเดินทางนั้น เราไปตามหาชุมชนมอญที่ชื่อว่า “บ้านนามอญ” ในอำเภอศรีสำโรง และบ้านนามอญนี้เองที่เป็นต้นกำเนิดของเรื่องราว เพราะว่าต้นตระกูลสายมอญของพี่สมชายคือคนบ้านนามอญที่ย้ายมาตั้งรกรากอยู่ที่อำเภอสวรรคโลก ก่อนหน้าที่จะย้ายมา ทวดคำ (พ่อของยาย) ของพี่สมชายคือคนมอญหนึ่งในหลายคนที่มีส่วนร่วมในการสร้างวัดนามอญ และเรื่องราวความเป็นมอญได้ถูกส่งทอดจากทวดคำสู่ลูกสาวที่ชื่อเพ็ญ ยายของพี่สมชาย และจากยายมาสู่หลาน ผ่านเรื่องเล่าต่างๆ ที่ยายเล่าให้ฟังตั้งแต่ครั้งพี่สมชายยังเด็ก ว่าต้นตระกูลยายนั้นเป็นมอญที่เดินเรือจากเกาะเกร็ดนนทบุรี มาค้าขายเครื่องปั้นดินเผา เกลือ กะปิ และปลาร้า ในย่านที่เป็นบ้านนามอญในปัจจุบัน และได้ลงหลักปักฐานสร้างบ้านเรือนอยู่ ณ ที่นั้น นอกจากเรื่องเล่าต่างๆ แล้ว ยายยังให้พี่สมชายช่วยเก็บดอกมะลิมาลอยน้ำข้าวแช่ ที่ยายทำให้คนในบ้านกินในหน้าร้อน โดยที่ตอนนั้นพี่สมชายไม่รู้เลยว่า นั่นคือข้าวแช่ของคนมอญ และเรื่องข้าวแช่นี้เองที่สะท้อนให้เห็นว่าวิถีมอญยังคงอยู่ในชีวิตของคนมอญ แม้ว่าคนมอญเช่นยายจะพูดมอญไม่ได้และดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางชุมชนคนเชื้อสายอื่น

๒

ปัจจุบันพี่สมชายอาศัยอยู่ที่บ้านหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย ซึ่งเป็นบ้านคนพวน ภรรยาของพี่สมชายก็เป็นคนพวน ดัง

สภาพภูมิสถาปัตย์ภายในวัดนามอญ

แม่แก่จันทร์ (ยาย) ของพี่สมชาย ลูกสาวของ ทวดคำ หนุ่มเรือมอญมีส่วนร่วมในการสร้างวัด นามมอญ เมืองศรีสำโรง และแม่จะได้ย้ายมา อยู่เมืองสวรรค์โลกตามลำพัง แต่ลูกสาว (แม่ แก่จันทร์) ที่แม่จะพุดมอญไม่ได้ ทว่ายังซึ่ม ซับความเป็นมอญจากบิดาไว้กับตัว กระทั่ง สามารถสืบทอดเรื่องราวเหล่านั้นมาถึง หลานชาย

สมชาย เดือนเพ็ญ หลานยายของแม่แก่ จันทร์ แม่วิถีชีวิตจะแวดล้อมไปด้วยชาว ไทยและชาวกวน แต่สำนึกรักความเป็น มอญยังคงอยู่

นั่นพี่สมชายจึงเป็นคนเชื้อสายมอญคนเดียวที่อยู่ท่ามกลางคนพวน ถึง กระนั้นก็ตาม “สำนึก” ความเป็นมอญก็ไม่เคยจางหาย ด้วยยังคงระลึกถึง เรื่องเล่าต่างๆ ที่ยายเล่าไว้ตั้งแต่สมัยยังเด็กดังเช่นครั้งหนึ่งเมื่อจบการศึกษา ใหม่ๆ พี่สมชายเดินทางมาที่เกาะเกร็ดเพื่อตามหาต้นตระกูลของยาย แต่ก็ สืบไม่พบต้นสาย เพราะเมื่อครั้งที่ต้นตระกูลของยายย้ายไปตั้งถิ่นฐานที่ สุโขทัยนั้นยังไม่มีพระราชบัญญัตินามสกุล การโยกหาต้นตระกูลจึงเป็นเรื่อง ที่ดูจะเป็นไปไม่ได้ ดังนั้นพี่สมชายจึงสรุปว่าคนมอญทั้งหลายก็คือเครือ ญาติของยายและก็เป็นเครือญาติของพี่สมชายเองด้วย

พี่สมชายสนใจประวัติศาสตร์ ส่วนหนึ่งก็ด้วยตอนที่พี่สมชายเกิด นั้น พ่อของพี่สมชายพบวัตถุโบราณขณะที่ไถไร่ รวมทั้งพี่ชายก็พบขันทอง เหลือง ๓ ใบเมื่อก่อนบวชพระ (ซึ่งยังรักษาไว้เป็นสมบัติของครอบครัวมาจน ทุกวันนี้) พ่อจึงเชื่อว่าพี่สมชายเป็นคนโบราณที่กลับชาติมาเกิด และพ่อก็ได้ พาพี่สมชายไปดูโบราณสถานที่อยู่ย่านประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัยตั้งแต่พี่ สมชายอายุ ๕ ขวบ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้พี่สมชายเลือก ที่จะเรียนทางด้านประวัติศาสตร์ จนกระทั่งเมื่อจบการศึกษาศาขาศาสตร์ ศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พี่สมชายก็ได้กลับ ไปเป็นเจ้าหน้าที่นำชมอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัยอยู่นานถึง ๗ ปี ก่อนจะหันมาทำงานด้านพัฒนาชุมชน

สำรับกับข้าว ข้าวแช่ ในภาชนะดินเผา เอกลักษณ์ของชาวมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ความสนใจในประวัติศาสตร์ผนวกกับ สำนึกแห่งความเป็นมอญนี่เองที่ทำให้พี่สมชายพยายามศึกษา ค้นคว้าและเผยแพร่เรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับมอญในทุกๆ ด้าน เพื่อที่จะสืบสานความเป็นมอญ แม้บางครั้งจะทำให้พี่สมชายต้องเดินทางเข้ามากรุงเทพฯ เพื่อค้นเอกสารที่หอสมุดและหอจดหมายเหตุแห่งชาติก็ตาม โดยทั้งหมดนี้พี่สมชายเห็นว่าเป็นการทำ “หน้าที่” ในฐานะคนมอญคนหนึ่ง และเป็นหน้าที่ที่มีต่อยาย เพราะก่อนตาย ยายได้สั่งไว้ว่าอย่าละเลยเรื่องมอญและวัดนามอญ ที่พ่อของยายได้ร่วมสร้างไว้ ซึ่งพี่สมชายเองก็ได้พูดไว้ว่า ถ้าหากยายได้มีโอกาสล่วงรู้ถึงสิ่งที่พี่สมชายกำลังทำอยู่ ยายก็คงจะชื่นชม...

๓

นอกจากเป็นคนมอญแล้ว พี่สมชายก็ยังเป็นคนสุโขทัย ดังนั้นเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุโขทัยจึงเป็นสิ่งที่พี่สมชายให้ความสำคัญ ทุกวันนี้พี่สมชายเป็นผู้จัดรายการ “ประวัติศาสตร์ชุมชน” ผ่านทางวิทยุ ทั้งนี้พี่สมชายเห็นว่าการศึกษาและสืบค้นรากเหง้าของท้องถิ่น รวมทั้งเผยแพร่เรื่องราวต่างๆ ที่ได้สืบค้นมานั้นก็คือการทำงานในเรื่อง “สิทธิชุมชน” เพราะชุมชนท้องถิ่นมี

ประวัติศาสตร์และเรื่องราวของตนเอง ซึ่งเป็นเรื่องราวที่รัฐส่วนกลางอาจมิได้เอ่ยถึง การทำให้คนท้องถิ่นได้เข้าใจความเป็นมาและเรื่องราวของตนก็คือการยืนยันถึง “ตัวตน” ของท้องถิ่นที่ดำรงอยู่มาเนิ่นนาน ก่อนที่จะมีการสถาปนารัฐส่วนกลาง เช่นเดียวกับการศึกษาเรื่องมอญ พี่สมชายหวังว่าการทำงานเรื่องมอญที่มีพี่สมชายเป็นส่วนหนึ่งนั้น จะนำไปสู่การสร้างหลักสูตรและศูนย์มอญศึกษา เพื่อทำหน้าที่สร้างและขยายองค์ความรู้ด้วยเรื่องมอญให้แพร่ขยายยิ่งขึ้นไปในสังคม ซึ่งในที่สุดก็คือการยืนยันถึง “การดำรงอยู่” ของความเป็นมอญที่มีมาเนิ่นนานในสังคมไทย

อีกส่วนหนึ่งนั้น พี่สมชายหวังว่าจะได้มีโอกาสไปเยือน “เมืองมอญ” สักครั้งในชีวิต เพื่อที่จะไปรับรู้ว่ามีผู้คนที่เป็นต้นตระกูลของยายมีชีวิตเป็นเช่นไรบ้าง และหากมีโอกาสเช่นนั้น พี่สมชายก็หวังว่าจะได้ไปทอดกฐินที่วัดพระธาตุมอญ เพื่อเป็นการทำบุญสนองคุณให้ยาย ผู้ที่ปลูกฝังความรักในความเป็นมอญ...

ศิลปะวัฒนธรรม

ปริญญากุลปรรakar

ประเพณีแต่งงาน
มอญพระประแดง
กับร่องรอยที่หลงเหลือในวิถีชีวิต
ชาวสุโขทัย

การแต่งงานแบบมอญเป็นประเพณีที่มีอัตลักษณ์เป็นของตนเองที่ปฏิบัติติดต่อกันมายาวนาน ซึ่งธรรมเนียมปฏิบัตินี้ต้องยอมรับว่ามอญเป็นชาติหนึ่งที่อยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อยู่ระหว่างกับอินเดียนและจีน ย่อมได้รับอิทธิพลของชาติที่มีวัฒนธรรมสูงทั้งสองไว้ด้วยเช่นกัน จึงเกิดเป็นวัฒนธรรมถ่ายทอดกระทั่งปรับใช้จนเกิดเป็นเอกลักษณ์ในแบบของตน ที่มีรายละเอียดแตกต่างกันไปในที่สุด ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าเป็นการผสมผสานทางวัฒนธรรมของแต่ละชาติได้อย่างกลมกลืน จนยากที่จะแยกออกจากกันได้ แต่ในความแตกต่างก็มีความคล้ายคลึงแฝงอยู่ด้วยเช่นกัน แม้แต่ในประเพณีแต่งงานของชาวมอญ แม้ว่าประเพณีแต่งงานของชาวมอญในที่ต่างๆ มีความใกล้เคียงกัน แต่ก็มีแตกต่างกันบ้างในแต่ละถิ่น ในที่นี้ผู้เขียนขอนำเสนอเฉพาะประเพณีการแต่งงานของชาวมอญพระประแดง ที่ผู้เขียนศึกษาไว้เท่านั้น ซึ่งผู้เขียนขอนำเสนอเป็นขั้นตอนดังนี้

ชายหนุ่มหญิงสาวสมัยก่อนมีโอกาสน้อยครั้งที่จะได้พบปะกันตามลำพัง นอกจากมีงานประเพณี งานบุญ งานประจําหมู่บ้านต่างๆ นานครั้งถึงจะได้มีโอกาสพบกันนอกสายตาผู้ใหญ่ ถ้าชายหนุ่มพบเห็นหญิงสาวหมู่บ้านอื่น (หมู่บ้านเดียวกันมักนับถือผีเดียวกัน เป็นญาติพี่น้องกัน) แล้วเกิดความพอใจรักใคร่ก็จะเข้าไปพูดคุยคบหาสมาคม (จีบ) ด้วย ทั้งสอบถามกับเจ้าตัวโดยตรง และสอบถามผ่านคนรู้จัก สืบที่มาที่ไปว่าเป็นลูกใคร อยู่หมู่บ้านไหน เพื่อคบหาตัดสินใจคบกันต่อไป ฯลฯ เมื่อทำความรู้จักกันดี

พอสมควรแล้ว ก็จะมีการทาบถาม (วัวร์ ฮะเม็ก) คือผู้ใหญ่ทางฝ่ายชาย (พ่อสื่อหรือแม่สื่อ) จะไปพูดคุยกับผู้ใหญ่ทางฝ่ายหญิงว่าหนุ่มสาวคู่นี้ชอบพอกัน เพื่อเป็นการหยั่งเชิงว่าฝ่ายหญิงมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร จะมีท่าทีตอบรับหรือปฏิเสธ และถ้าหากผู้ใหญ่อีกทั้งสองฝ่ายไม่ขัดข้องและเห็นดีด้วยก็จะทำการส่งผู้ใหญ่ไปสู่ขอ (วัวร์ ฮะมาน) ทางฝ่ายชายจะมีผู้ใหญ่ไปบ้านฝ่ายหญิงกันหลายคน เพื่อตกลงกันเรื่องสินสอด พิธีการแต่งงาน คุฎษยามหรือวันที่ดีร่วมกัน เลือกว่าวันที่เป็นมงคลในการแต่งงาน ส่วนเรื่องสินสอดจะตกลงกันระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิงว่าจะส่งสินสอดก่อนวันแต่งงาน หรือส่งให้ในวันยกขบวนขันหมากมาในวันแต่ง เพราะสินสอดหมายถึงเงิน (ธนบัตร) เพื่อจะได้นำไปซื้อผ้าไหม อาหารเลี้ยงแขกหรือในวันงาน เครื่องเรือน เครื่องใช้ต่างๆ เพื่อเตรียมงาน ฯลฯ ซึ่งในสมัยโบราณสินสอดยังหมายรวมถึงเครื่องเรือน เช่น โต๊ะเครื่องแป้ง ตู้เสื้อผ้า เตียงนอน ขันลงหิน (หรือขันเงินขันทอง ตามแต่ฐานะ) เขียนหมาก ถาดกระเบื้อง ชามชุดดาวหวาน หรือรวมตลอดไปจนถึงเรือนหอ (ในกรณีที่ไม่ต้องการอยู่บ้านฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ต้องการแยกเรือนในทันที)

ขั้นตอนในการแต่งงาน เมื่อวันแต่งงานฝ่ายเจ้าบ่าวจะ
เคลื่อนขบวนขันหมากออกจากบ้านของตน สิ่งของในขบวนขัน
หมากประกอบไปด้วยผ้าไหม พาน ธูปเทียนแพ แต่เดิมไม่มีกล้วย
อ้อย ขบวนดังกล่าวนี้เป็นแบบโบราณของชาวมอญพระประแดง
ซึ่งระยะต่อมาได้มีการเพิ่มขนมจันอับ กล้วย อ้อย หมูนอนตอง
 ฯลฯ ตามอย่างประเพณีของจีนและไทยในภายหลัง

ขบวนขันหมากของชาวมอญแต่โบราณ ซึ่งยังคงพบได้ ในหมู่ชาวมอญเมืองมอญ (ประเทศพม่า) ในปัจจุบัน ผู้ที่นำขบวน ก็คือเจ้าแก้ว หรือผู้หลักผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ได้ไปเจรจาสู่ขอเจ้าสาวเอาไว้ นั้น ถือกะละมังหรือถาดเครื่องไหว้ผีบ้านผีเรือนที่บ้านเจ้าสาว ภายในกะละมังประกอบด้วย ผ้าถุงผ้าห่ม ก่อวย อ้อย มะพร้าว อาหารหวานคาว เหล้า หมาก พลุ บุหรี่ เงินเอากะละมังพูนหัว เดินนำหน้าขบวน โดยเฉพาะมะพร้าวในกะละมังนั้นต้องเป็น มะพร้าวแห้งที่งอกยอดอ่อนออกใบเขียวสูงประมาณ ๑ ศอก สามารถมองเห็นได้ในระยะไกล ซึ่งกะละมังดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่ บอกให้ชาวบ้านรู้ว่าคู่บ่าวสาวคู่นั้นแต่งงานกันถูกต้องตาม ประเพณี ไม่ได้หนีตามกัน หรือฝ่ายชายไม่ได้ชิงเปียดก่อนบวช ซึ่ง หากมีการกระทำผิดจารีตประเพณีนี้ ในกะละมังจะไม่ให้มี มะพร้าวยอดอ่อน จะกลายเป็นกะละมังยอดกุด เป็นการฟ้อง สถานภาพของคู่แต่งงานนั้น เรียกได้ว่ากะละมังดังกล่าวเป็น เครื่องมือควบคุมความประพฤติ เป็นกฎเกณฑ์ร่วมกันของสังคม ได้อย่างดี ไม่ให้หนุ่มสาวกระทำความเสียหายก่อนเวลาอันสมควร

ขบวนแห่ขันหมากของฝ่ายเจ้าบ่าว บ้านเกาะช้าง มะละแหม่ง เมืองมอญ ประเทศพม่า ในภาพจะเห็นเจ้าแกลฝ่ายเจ้าบ่าวนำกะละมังทูนหัวไว้ สิ่งที่เห็นเด่นชัดคือต้นมะพร้าวแตกยอดอ่อน ซึ่งหากเป็นงานแต่งงานของบ่าวสาวที่ไม่ได้เข้าตามตรอกออกตามประตู ไม่สามารถมีต้นมะพร้าวนี้ได้

แต่ในส่วนของมอญเมืองไทยนั้นประเพณีดังกล่าวสูญหายไปนานแล้ว จะมีเพียงการควบคุมทางสังคมอื่นๆ เช่น ชายที่ไม่ผ่านการแต่งงานอย่างถูกต้อง ซึ่งเท่ากับว่าไม่ผ่านการสู่ขวัญ ๓ ครั้ง คือ โกงจุก บวช และแต่งงาน จะไม่ได้รับการยอมรับให้เป็นครูทำพิธีสู่ขวัญ หรือเป็นเจ้าแต่งงานแต่ง และลูกสาวของคู่แต่งงานนี้จะไม่ได้รับเชิญให้ทำหน้าที่ในพิธีสำคัญ ได้แก่ การอุ้มต้นเทียนบายศรี เครื่องอัฐบริวาร ในงานบวช และอุ้มเตียบ หรือข้าวของในขบวนขันหมาก งานแต่งงาน เป็นต้น ส่วนในชุมชนมอญเมืองไทยบางแห่ง เช่น ชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เจ้าแกลฝ่ายชายจะต้องจุดตะเกียงเดินถือนำหน้าขบวนขันหมากไปด้วย

ภายในขบวนประกอบด้วยญาติผู้ใหญ่ เพื่อนบ้าน และเพื่อนฝูงของเจ้าบ่าว จะมีการร้องรำทำเพลงกันไปตลอดทางจนกว่าจะถึงบ้านเจ้าสาว เมื่อถึงบ้านเจ้าสาว ก่อนเข้าบ้านเจ้าสาวจะมีการกั้นประตู เมื่อจ่ายเงินในส่วนของค่ากั้นประตูแล้ว ฝ่ายเจ้าสาวจะส่งผู้ใหญ่พร้อมเด็กเชิญขันหมาก ออกมารับขันหมากของฝ่ายเจ้าบ่าว มีการพูดโต้ตอบสอบถามกันถึงขันหมากที่ยกมากันเป็นพิธี ต่อจากนั้นจะมีการกั้นประตูเงิน ประตูทอง อีกสองชั้น หรือมากกว่านั้น จนเข้าไปถึงตัวบ้าน ระหว่างนั้นมีการหยอกเย้ากันตามสมควร เมื่อขบวนขันหมาก ของเจ้าบ่าวเข้ามานั่งในบ้านเจ้าสาวแล้ว ผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายจะเป็นผู้แนะนำบ่าวสาวตามขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ ญาติผู้ใหญ่จะพาบ่าวสาวไปไหว้ผีเรือนที่เส้าผีบ้านเจ้าสาวซึ่งอยู่ภายในห้องเจ้าบ้าน (พ่อแม่) ออกมาแล้วทำพิธีไหว้พ่อแม่ปู่ย่าตายายที่ป้าน้าอาและ ผู้ที่เคารพนับถือของทั้งสองฝ่าย โดยใช้ผ้าไหว้เป็นเครื่องไหว้ ส่วนผู้ใหญ่ที่รับไหว้อาจจะมอบของกำนัลเป็นเงินทอง ของมีค่าเพื่อเป็นทุนให้บ่าวสาวใช้ตั้งครอบครัว

ต่อไป เมื่อเสร็จขั้นตอนนี้แล้วจะนับเงินสินสอด (กรณีเงินสินสอดยังไม่ได้ให้เมื่อวันสู่ขอ) หลังเสร็จพิธีก็จะเลี้ยงอาหารแขกเหรื่อและญาติของทั้งสองฝ่ายที่มาร่วมงาน

อาหารที่ใช้เลี้ยงแขกเหรื่อที่มาร่วมงานนั้นเท่าที่พบในประเพณีของชาวมอญในเมืองไทย ไม่มีการกำหนดชัดเจน แต่นิยมเลี้ยงแขกเหรื่อด้วยขนมจีนน้ำยา เพราะเชื่อว่าจะทำให้คู่บ่าวสาวครองรักยืนยาว แต่ในหมู่มอญเมืองมอญ (ประเทศพม่า) ยังคงให้ความสำคัญกับอาหารหวาน ได้แก่ การเลี้ยงลอดช่อง และข้าวตอกน้ำกะทิ ที่ยังคงเป็นประเพณีนิยมของชาวจังหวัดสุโขทัยโดยทั่วไปในทุกวันนี้ซึ่งต้องประกอบไปด้วยอาหาร ๔ ชนิด คือ ไข่กบ (เม็ดแมงลัก) นกปล่อย (ลอดช่อง) มะลิลอย (ข้าวตอก) และ อ้ายตื้อ (ข้าวเหนียว) ชาวสุโขทัยเรียกว่า “กินสี่ถ้วย” ถือเป็นขนบมงคลในงานแต่งงาน และการกล่าวถึงคำว่า “กินสี่ถ้วย” นี้ยังใช้ในความหมายที่หมายถึง “แต่งงาน” อีกด้วย

เป็นที่น่าสังเกตว่า การแต่งแบบมอญนี้จะไม่มีการสงฆ์เข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะทางมอญถือเป็นเรื่องทางโลก ไม่ใช่กิจของสงฆ์ ซึ่งบ่าวสาวจะต้องไปทำบุญตักบาตรที่วัดในเช้าวันถัดไป

ส่วนการส่งตัวเข้าเรือนหอ นั้นในอดีตฝ่ายหญิงนิยมแต่งฝ่ายชายเข้าบ้าน แต่ต่อมาไม่ได้เคร่งครัดในเรื่องดังกล่าว ขึ้นอยู่ว่าจะตกลงกันอย่างไร ชายอยู่บ้านสาว หรือสาวอยู่บ้านชาย (ในกรณีที่เจ้าบ่าวอยู่บ้านเจ้าสาว) เจ้าบ่าวจะต้องนอนหอ (ตามลำพัง) เป็นเวลา ๗ วัน พอวันที่ ๘ ฝ่ายเจ้าสาวจะต้องเตรียมผ้าไหว้ ขนมจีนอับ ขนมเปีย ผลไม้ หรือของอื่นๆ ตามสมควรนำไป

ขบวนแห่ขันหมากของชาวมอญพระประแดงในอดีต

ประตูลูกประตูลูกของฝ่ายเจ้าสาว

เจ้าบ่าวในชุดมอญ ขณะที่เจ้าสาวหันมานิยมนชุดแบบดาราดังในยุคนั้น

ไหว้พ่อแม่ปู่ย่าตายายและผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือของฝ่ายเจ้าบ่าว เป็นอันเสร็จพิธี

ยังมีข้อสังเกตอีกอย่างหนึ่งคือ การส่งตัวของเจ้าบ่าวนั้น จะต้องเป็นผู้ใหญ่ที่มีคู่ชีวิตที่ครองคู่กันยืดยาว มีศีลธรรมอันดี ประกอบอาชีพสุจริต เป็นที่เคารพนับถือของครอบครัว รวมทั้งบุคคลทั่วไป มาบวชที่นอนให้กับบ่าวสาว เพื่อเป็นเคล็ดให้คู่บ่าวสาวได้เป็นคู่ที่ดีเจริญรุ่งเรือง อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขและยาวนาน แสนนาน ให้เหมือนกับท่านผู้ใหญ่ที่เป็นผู้มาบวชที่นอนให้

และข้อปฏิบัติสุดท้ายที่บ่าวสาวต้องปฏิบัติในระยะเวลา ๗ วัน อย่างเคร่งครัดคือ เจ้าบ่าวจะอาศัยอยู่บ้านเจ้าสาวตลอด ๒๔ ชั่วโมงไม่ได้ เจ้าบ่าวจะต้องอยู่บ้านเจ้าสาวในตอนเย็น (หลังพระอาทิตย์ตกดินแล้ว) และจะต้องออกจากบ้านเจ้าสาวในตอนเช้า (ก่อนพระอาทิตย์ขึ้น) เป็นเวลา ๗ วัน และต้องปฏิบัติแบบนี้จนครบ ๗ วัน จากนั้นแล้วก็สามารถปฏิบัติตนได้ตามปกติ

บทสรุป การแต่งงานของมอญมีอัตลักษณ์เฉพาะดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ปัจจุบันก็ได้มีการผสมผสานกับประเพณีจีนและไทยมากขึ้น ซึ่งการแต่งงานแบบจีนต้องดูฤกษ์ยามโดยซินแส บางครั้งฤกษ์ส่งตัวเจ้าสาวอาจเป็นเวลา ๐๒.๐๐ น. หรือ ๐๓.๐๐ น. ก็มี (ผู้เขียนเคยมีประสบการณ์ไปร่วมงานแต่งงานของเพื่อนชาวจีน) รวมทั้งพิธีการไหว้ฟ้าดิน และพิธีการยกน้ำชา และจะดูด้วยว่าบ่าวสาวคู่นี้จะชงกันหรือไม่อย่างไร เป็นต้น

ส่วนการแต่งแบบไทยนั้น ต้องบอกกันตามตรงว่าคนไทยเป็นชาติที่เก่งมากๆ เป็นผู้ที่ช่างสังเกตประเพณีปฏิบัติของชาติต่างๆ แล้วเลือกข้อดีนำมาปรับปรุงเพิ่มเติมให้เข้ากับวิถีชีวิตของคนไทยเอง จนมีความกลมกลืนและเป็นประเพณีแต่งงานแบบไทยอย่างในปัจจุบัน

ก่อนที่ผู้เขียนจะจบท้ายบทความการแต่งงานแบบมอญนี้ ผู้เขียนขอฝากให้ท่านผู้อ่านได้ช่วยพิจารณาว่า การแต่งแบบใดก็คงไม่สำคัญเท่ากับคนเรารักกัน ประเพณีแต่งงานเป็นแต่พิธีซึ่งประกาศให้สังคมได้รับรู้ว่า คนสองคนตกลงปลงใจที่จะใช้ชีวิตและสร้างครอบครัวร่วมกันเป็นที่รับรู้แก่สังคมอย่างเปิดเผย ซึ่งเป็นสิ่งที่งดงาม และที่สำคัญเมื่อกล่าวมาถึงตอนนี้ ผู้เขียนอยากให้ทุกคนรักกันมากๆ ด้วยความสงสารประเทศไทย ไม่อยากให้บ้านเมืองแย่ไปกว่านี้อีกแล้ว...

บรรณานุกรม

บุญถม อินทวิสูตร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายปริญญา กุลปรการ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ ๕/๑ หมู่ ๖ ตำบลบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๑.

วาสนา กรานทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายปริญญา กุลปรการ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง อำเภพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๑.

สมชาย เดือนเพ็ญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายองค์ บรรจุน เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดสระเกศ ถนนจักรพรรดิพงษ์ แขวงบ้านบาตร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ เมื่อ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๐.

องค์ บรรจุน. (๒๕๔๙). *ต้นทางจากมะละแหม่ง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์.

รายงานพิเศษ

สงกรานต์มอญนครสวรรค์

กองบรรณาธิการ

เมื่อวันที่ ๑๒-๑๔ เมษายนที่ผ่านมา “เสียงรามัญ” ได้เดินทางไปร่วมงาน “สงกรานต์มอญนครสวรรค์” โดยจุดหมายของเราคือ “บ้านมอญ” แห่งตำบลบ้านแก่งซึ่งอยู่ในอำเภอเมืองเราไปถึงในช่วงเย็นของวันที่ ๑๒ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่พักผ่อนที่บ้านมอญ นำโดย พี่มาลี เรืองบุญ กำลังเตรียมงานกันอย่างแข็งขัน ที่นั่นเราพบกับ “อาพิศาล บุญผูก” และ “ป้าปรง วงศ์จำนง” แห่งเกาะเกร็ด ซึ่งเป็นเครือญาติกับพี่น้องบ้านมอญนครสวรรค์กำลังให้คำแนะนำในการจัดงาน โดยพี่มาลีเล่าว่าชาวบ้านมอญได้ไปรับอาพิศาลกับป้าปรงมาจากเกาะเกร็ดตั้งแต่หลายวันก่อน เพราะต้องการให้อาพิศาลมาช่วยให้คำแนะนำในเรื่องรายละเอียดต่างๆ และให้ป้าปรงมาช่วยฝึกสอนมอญรำให้แก่ลูกหลานมอญของที่นี่ ขณะที่เราไปถึง เด็กๆ กำลังซ้อมรำอยู่พอดี พอถึงตอนค่ำ การเตรียมงานก็เสร็จสิ้นเรียบร้อยดี ทำให้เราได้มีโอกาสนั่งคุยกับพี่มาลี ซึ่งพี่มาลีก็เล่าให้ฟังว่า ในปีนี้องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแก่ง ได้ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีรวมทั้งพี่น้อง “ไทยทรงดำ” ที่อยู่ใกล้ๆ กันกับบ้านมอญก็จะมาร่วมงานด้วย และทางจังหวัดเองก็ให้ความสำคัญ โดยในเช้าวันที่ ๑๓ พี่น้องชาวมอญและชาวไทยทรงดำจะไปทำพิธีเปิดงานสงกรานต์ ณ ที่ว่าการอำเภอเมือง โดยรองผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์จะเป็นผู้ทำพิธีเปิดงาน

เช้าวันรุ่งขึ้นเราเดินทางเข้าไปยังที่ว่าการอำเภอเมืองเพื่อร่วมพิธีเปิด เมื่อถึงที่ว่าการอำเภอ พี่น้องมอญและไทยทรงดำก็เริ่มตั้งแถวเพื่อเตรียมขบวนแห่ และเมื่อรองผู้ว่าราชการจังหวัดฯ เดินทางมาถึง รำมอญของลูกศิษย์ป้าปรงก็เริ่มแสดง จากนั้นรองผู้ว่าราชการจังหวัดฯ จึงกล่าวเปิดงานสงกรานต์มอญนครสวรรค์ แล้วขบวนแห่ธง ธงตะขาบ ข้าวแช่ ขบวนแห่ปลา ฯลฯ ก็เริ่มเคลื่อนออกจากหน้าที่ว่าการอำเภอเพื่อเดินไปตามถนนในเมือง สร้างความสนใจให้กับชาวนครสวรรค์ที่อยู่สองข้างทางเป็นอย่างยิ่ง

เสร็จจากขบวนแห่ในเมือง เรากลับมาที่บ้านมอญอีกครั้งเพื่อเตรียมงานในชุมชน โดยในช่วงบ่ายนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ได้มาร่วมงานและกินข้าวแช่ร่วมกับคณะผู้จัด หลังจากนั้นก็ร่วมชมมอญรำและรดน้ำผู้หลักผู้ใหญ่ในชุมชน... และงานสงกรานต์ที่บ้านมอญนครสวรรค์ก็จบลงด้วยความสุขของทุกคนที่มาร่วมงาน

เมื่อครั้งที่ “เสียงรามัญ” เดินทางไปนครสวรรค์เพื่อเก็บข้อมูลในการทำวารสาร เราได้เดินทางไปยังบ้านบางมะฝ่อ ซึ่งอยู่ในอำเภอโกรกพระ ที่นั่นถึงแม้ไ้กลางความเป็นมอญจะไม่มีให้มองเห็น แต่สิ่งที่ยังหลงเหลือก็คือการเลี้ยงข้าวแช่ในวันที่ ๑๔ เมษายน ของทุกปี ดังนั้นเราจึงไปร่วมงานเลี้ยงข้าวแช่ของบ้านบางมะฝ่อเป็นการถนอมรักษา “ท้าว” สงกรานต์มอญในครั้งนี้

หมายเหตุ ขอขอบคุณ คุณสถาพร ลิ้มมณี แห่งสำนักพิมพ์สายธาร ผู้เป็นลูกหลานบ้านบางมะฝ่อ ที่กรุณาเอื้อเฟื้อพา “เสียงรามัญ” ไปเยือนนครสวรรค์ในครั้งนี้

กาลครั้งหนึ่ง มีชายสองคนเป็นเพื่อนกัน ทั้งสองมีศีรษะล้านด้วยกันทั้งคู่ รูปร่างหน้าตาคล้ายๆ กัน วันหนึ่งทั้งสองได้เดินทางไปด้วยกัน หลังจากที่ถูกป่าฝ่าพุงนาเป็นหนทางไกล ทั้งสองก็พบกับฤๅษีเฒ่าองค์หนึ่ง จึงพากันเข้าไปหาแล้วถามว่า

“พระคุณเจ้า จะทำอะไร ฆมของเราทั้งสองจึงจะออกงามขึ้นมาได้ พระคุณเจ้าช่วยแนะนำให้ผมด้วยเถิด”

“จงไปทางทิศตะวันตก เจ้าจะพบแอ่งน้ำแอ่งหนึ่งทีนั้น” ฤๅษีบอก “จงดำลงไปครั้งหนึ่งฆมของเจ้าก็จะออกงามขึ้นมา จงจำไว้ว่าดำเพียงครั้งเดียว อย่าดำเป็นหนที่สอง”

เมื่อทั้งสองได้รับคำแนะนำเช่นนั้น จึงพากันเดินหาแอ่งน้ำ และเมื่อพบแล้ว ทั้งสองก็ลงไปดำหัวในแอ่งน้ำนั้น ฆมของเขาทั้งสองก็งอกยาวออกมาคืบหนึ่งทั้งสองจึงพูดกันว่า

“ดำลงไปครั้งหนึ่ง ฆมก็ยาวคืบหนึ่ง นี่ถ้าเราดำสองครั้ง เราก็จะมีฆมพองเกล้ามวยได้ที่เดียว”

เมื่อพูดตกลงกันเช่นนั้นแล้ว ทั้งสองก็ดำน้ำอีกเป็นหนที่สอง แต่แทนที่จะยาวอีกหนึ่งคืบ ศีรษะของเขากลับล้านตามเดิม เมื่อเป็นเช่นนั้น คนหนึ่งก็ออกความเห็นว่

“หัวของเราล้านอย่างเดิมอีกเช่นนี้ ก็มียู่ทางเดียวที่ควรทำคือ เป็นพระเสียดคนหนึ่งเป็นเถรเสียดคนหนึ่ง”

เมื่อต่างเห็นชอบในความคิดนี้ ก็พากันเดินต่อไปจนกระทั่งถึงวัดร้างไม่มีพระเข้าวัดหนึ่ง ทั้งสองจึงพากันเข้าไปพัก พอตกลงคืบข้างคนที่เป้นเถรก็ไปขโมยควายของชาวบ้านและเอาไปผูกไว้ที่ต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง แล้วก็มาบอกคนที่เป้นพระว่า ได้ขโมยควายเอาไปไว้ที่ตรงนั้น ต่อจากนั้นก็ออกไปนั่งคอยอยู่ที่ทางสี่แพร่ง

มีชายคนหนึ่งเดินผ่านมาทางนั้น เถรจึงถามว่า

“ท่านจะไปไหน”

“ฉันกำลังตามหาควาย ไม่รู้ว่ามันหายไปไหน” ชายคนนั้นตอบ

“จันรี ไปหาพระที่วัดใกล้ๆ นี่สิ ท่านเป้นหมอดูทำนายแม่นนัก”

ชายคนนั้นจึงไปหาคนที่เป้นพระ เล่าเรื่องควายหายให้ฟัง พระก็แสวงทำเขียนอะไรยุ่งๆ แล้วก็บอกว่า

“ควายของโยมอยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่ ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ”

ชายคนนั้นได้ไปที่ต้นไม้ใหญ่ทางทิศทางที่พระบอกก็พบควายของเขาจริงๆ เขาจึงรำพึงว่

“ท่านอาจารย์เป้นหมอดูที่เก่งจริงๆ”

ในวันรุ่งขึ้นและวันต่อๆ มาอีกหลายวัน เถรและพระก็ใช้อูบายหลอกลวงอยู่เช่นนี้ จนพระมีชื่อแพร่หลายไปทั้งตำบล แต่ต่อมาการขโมยควายเป้นเรื่องลำบากจะทำบ่อยๆ ไม่ได้ ต้องคิดหาอุบายอย่างอื่นต่อไป

เถรจึงเก็บก้อนกรวดก้อนหินจำนวนมาก แล้วเอาไปสาธตามบ้านในตำบลนั้นตอนกลางคืน พอรุ่งเช้าพวกชาวบ้านก็พากันมาถาม และขอคำแนะนำจากพระ ฝ่ายพระปลอมก็อธิบายว่

“การที่มีก้อนกรวดก้อนหินตกลงมาในหมู่บ้านของโยมเช่นนี้หมายความว่า หมู่บ้านของพวกโยมจะถูกพวกโจรมาปล้น”

“จะถูกโจรปล้น” พวกชาวบ้านร้องอย่างตกใจ

“แล้วเราจะทำอย่างไรกันดีละท่านอาจารย์”

“ก็หาทางป้องกัน พวกโจรปล้นก็หวังได้ทรัพย์เพราะฉะนั้นใครที่มีเงินมีทองก็ให้ขนเอามาฝังไว้ในสวนที่ในวัดของอาตมานี้และภายในเจ็ดวันนี้ห้ามคนเข้ามาข้างใน อาตมาจะเสกคาถาป้องกันล้อมไว้ ใครขึ้นเข้ามาจะต้องกลายเป็นบ้า”

“พวกโจรคงไม่กล้าเข้าไปในวัดหรอกนะ ขึ้นเข้าไปก็คิงเป็นบ้า เงินทองของเราคงปลอดภัย” พวกชาวบ้านพูดบอกกัน

“เมื่อครบเจ็ดวันแล้ว” พระปลอมพูดต่อไป

“ก็มาขุดเอาทรัพย์สมบัติของโยมไปได้”

พวกชาวบ้านเมื่อได้ฟังคำอธิบายเช่นนั้น ก็พากันขนทรัพย์สมบัติมีแก้วแหวนเงินทองมาฝังไว้ และต่างก็ทำเครื่องหมายของตนไว้อย่างระมัดระวัง

ไม่มีใครเข้าไปในวัดเลย เพราะกลัวจะเป็นบ้า นอกจากชายคนหนึ่งซึ่งมาจากทางไกล ชายคนนี้ว่วหายและได้ทราบว่พระองค์นี้สามารถบอกที่ว่วหายได้ เขาจึงตัดสินใจมาหา เมื่อเขาเข้าไปในวัดก็แลเห็นพระและเถรกำลังกินเหล้ากันอยู่ เขาจึงไปบอกพวกชาวบ้าน

ฝ่ายชาวบ้านเมื่อได้ฟังเช่นนั้น ก็พากันพูดว่

“คนนี้บ้าไปแล้ว ช่วยกันมัดเขาเถอะ และขังเขาไว้ในคุก”

ส่วนพระปลอมและเถรเมื่อไม่เห็นมีใครมาปลดคนดีแล้ว ก็ช่วยกันขูดเงินทองขึ้นมาแบ่งกัน

“ทีนี้เราแยกกันได้แล้ว” คนหนึ่งออกความเห็น

“เบื่องหน้าถ้าเราเจริญขึ้นหรือได้เป็นใหญ่เราจะไม่ลืมกัน”

เมื่อพูดจาสังเสียกันแล้ว ก็แต่งตัวเป็นชาวบ้านแยกย้ายกันไป ต่อมาคนหนึ่งได้เป็นข้าราชการสำนักในเมืองเมืองหนึ่ง ส่วนอีกคนกลับกลายเป็นคนยากจน

“เพื่อนของเราได้ข่าวว่าเป็นข้าราชการสำนักและร่ำรวยมาก” คนยากจนคิดในใจ “เราควรจะไปหา”

เมื่อเขาตกลงใจเช่นนั้นแล้ว ก็ออกเดินทางเข้าไปในเมืองหลวง พอเพื่อนที่เป็นข้าราชการสำนักแลเห็นเข้าเขาก็พูดกับคนรับใช้ว่า “ไปตีเจ้าคนนั้น อย่าปล่อยยให้เขาเข้ามาในบ้านของฉัน”

คนใช้ก็ออกไปตีและขับไล่ชายที่ยากจนให้ออกไป ชายคนนั้นจึงไปขออาศัยอยู่อีกบ้านหนึ่ง และพอรุ่งเช้าเมื่อเพื่อนคนที่เป็นข้าราชการออกจากบ้านไปเข้าเฝ้าพระเจ้าแผ่นดิน ชายยากจนก็เดินตามหลังไปด้วย พอเข้าไปในวังแล้วสักครู่หนึ่งชายยากจนก็เดินกลับออกมาและตรงไปขึ้นคานหามของเพื่อนที่เป็นข้าราชการ

ราชการซึ่งคอยอยู่ (และไม่มีใครสังเกตว่าเป็นข้าราชการหรือเปล่า เห็นศรีษะล้านคล้ายๆ กันก็นึกว่าใช่) คนหามจึงยกคานหามพากลับไปบ้าน

เมื่อถึงบ้านของข้าราชการสำนักผู้เป็นเพื่อน ชายยากจนก็แสวงทำเป็นไม่สบาย ภรรยาของข้าราชการสำนัก (คิดว่าเป็นสามีของตน) ก็มาบีบหนวดให้ในตอนเย็นเมื่อเขามีอาการดีขึ้นเล็กน้อย ข้าราชการเมื่อเสร็จงานก็ออกมาจากวัง เมื่อไม่พบคานหามมารับก็เดินกลับบ้าน

ฝ่ายชายยากจนเมื่อแลเห็นเพื่อนกลับมา เขาก็พูดขึ้นว่า “เจ้าคนนั้นมาที่นี่อีกแล้ว ไปตีมันอีก ไฉนมันไป”

คนใช้ได้รับคำสั่งเช่นนั้นไม่ได้พิจารณาให้ถ่องแท้ก็ออกไปไล่ต้อนนายของตนให้ออกจากบ้านของเขาเอง ข้าราชการเมื่อถูกตีก็โมโห เมื่อทราบเรื่องราวเพื่อนเข้าไปเป็นนายแทนตัวอยู่ในบ้านก็นำเรื่องเข้าไปกราบทูลให้พระเจ้าแผ่นดินทรงทราบ พระเจ้าแผ่นดินเมื่อได้พิจารณาเรื่องราวโดยละเอียดแล้ว ก็ทรงตัดสินว่าข้าราชการควรแบ่งทรัพย์สมบัติให้ชายยากจนครึ่งหนึ่ง

บรรณานุกรม

ส. พลายน้อย. (๒๕๑๕). เล่าเรื่องพม่ารามัญ. กรุงเทพฯ : วัชรินทร์การพิมพ์.

บุญส่งด้ามปืน

จำหน่าย และรับสั่งทำตามออเดอร์ ด้ามปืนยาว
ด้ามปืนพก ทั้งชนิดลูกไม้ และออโตเมติก
ผลิตจากไม้จันทน์ที่แกร่งและลวดลายสวยงาม
ภายใต้มาตรฐานอุตสาหกรรม
โดยโรงงานชั้นนำของเมืองไทย

บุญส่ง โคมลอย

๗๐/๓ หมู่ ๔ ต.คลองควาย อ.สามโคก

จ.ปทุมธานี ๑๒๑๖๐

โทรศัพท์.

๐-๒๕๙๓-๑๔๗๐, ๐-๒๕๗๗-๒๖๘๙, ๐๘๑ ๖๒๙ ๔๔๙๔

พายุเฮอร์ริเคนที่ก่อตัวในใจเจ้าหน้าที่รัฐไทย

ก่อนอื่นต้องขอแสดงความเสียใจและขอส่งความห่วงใยไปยังพี่น้องชาวพม่า (มอญ กะเหรี่ยง ทวาย ไทใหญ่ ฉิ่น คะฉิ่น) ที่ได้รับผลกระทบประสพวาทภัย พายุไซโคลนนาสกีส์ บริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิรวดี ในประเทศพม่าจำนวนเรือนแสนถึงอย่างไรก็ดี ไม่ว่าโลกจะเกิดวิกฤตการณ์ทางธรรมชาติมากน้อยเพียงใด ประเทศพม่าจะเสียหายย่อยยับอับจนแค่ไหน ประชาชนคนมอญจะเดือดร้อนล้มหายตายจากไปเป็นจำนวนมากมาย เรือนหมื่นเรือนแสน รัฐไทยก็ทำได้เพียงสร้างภาพเพื่อนบ้านที่ดี นักบุญใจเมตตา เพื่ออวดสายตาชาวโลก ไม่ยอมตกขบวนรถไฟไปกับกระแสสังคมโลก ส่งความช่วยเหลือให้พม่า ทั้งเจ้าหน้าที่กู้ภัย ทีมแพทย์ และข้าวของเงินทอง แม้รัฐบาลทหารพม่าไม่ต้องการก็ยังดันนกระเสือกกระสนอ่อนน้อมขอเข้าไปช่วย ในขณะที่ญาติพี่น้องของคนทั้งหลายเหล่านั้นที่มาเป็นแรงงานต่างด้าวในเมืองไทย ไม่ว่าจะเคยถูกนายจ้างและเจ้าหน้าที่รัฐไทยกระทำการขูดเลือดเนื้อเอารัดเอาเปรียบทำร้ายรังแกอย่างไร หลังเกิดเหตุ

พายุไซโคลนนี้แล้ว พวกเขายังคงได้รับการปฏิบัติแบบเดียวกันอย่างต่อเนื่อง ข้าแต่สมชะตกรรมของพวกเขายังไม่มีจิตใจมองคนในความเป็นคน

พี่น้องชาวมอญที่เข้ามาใช้แรงงานในเขตมหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร หลายคนต้องผจญวิบากกรรมต่างๆ นานา โดนนายจ้างทารุณทำร้ายกักขัง ขี้ใจ ไม่จ่ายค่าแรง ผู้หญิงบางคนต้องเผชิญกับพวกเดนสังคมที่ประกอบไปด้วยวัยรุ่นในพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ใช่ใครอื่น หลายคนเป็นลูกหลานข้าราชการ นักการเมืองท้องถิ่น หรือแม้แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่คอยจ้องดูบังคับขืนใจ การรวมไทม์มีให้เห็นกันชินตา

หญิงสาวชาวมอญรายหนึ่งพักอยู่แถวเกาะสมุทร ย่านมหาชัย ขณะที่เธอโดนพวกเดนสังคมร่วม ๒๐ คน รุมข่มขืนจนทนไม่ไหว ตัดสินใจกระโดดหนีออกมาจากหน้าต่างบนชั้น ๓ ของตึก ร่วงลงมาหลังหักในสภาพสวมกางเกงชั้นในเพียงตัวเดียว ไม่รู้เป็นความโชคดีหรือโชคร้ายของเธอที่เธอรอดตาย แต่ต้องพิการตลอดชีวิตและมีตราบาปติดตัว ส่วนแรงงานชายหลายคนเคยโดนพวกเดนสังคมรุมทำร้ายโดยไม่มีสาเหตุจนจนมกกองเลือด บางคนเสียชีวิต บางครั้งชี้หน้าประกาศให้รู้ว่าที่เข้าไปเพียงแค่ว่าเพราะหมั่นไส้เท่านั้น

แรงงานเหล่านี้ไม่กล้าร้องขอความเป็นธรรมและไม่กล้าแจ้งความ เพราะตำรวจไม่เคยคิดที่จะช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวอยู่แล้ว ไม่ว่าชาติพันธุ์ใดทั้งนั้น ระดับสติปัญญาของเจ้าหน้าที่รัฐมองพวกเขาเป็นเพียงแรงงานต่างด้าวชาวพม่า ไม่แยกชาติพันธุ์

ตลาดนัดจำหน่ายสินค้าที่นำเข้ามาจากประเทศพม่า ของกลุ่มแรงงานต่างด้าวย่านเกาะสมุทร มหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร มีเจ้าของเป็นชาวไทยและมีลูกจ้างชายของเป็นแรงงานต่างด้าวชาวมอญ ซึ่งได้ค่าจ้างพอประทังชีวิตเท่านั้น ในขณะที่ราคาสินค้านั้นแพงกว่าในประเทศพม่าหลายเท่าตัว

สภาพน้ำทะเลภายหลังจากพายุไซโคลนนาร์กิส
หอบมาทิ้งไว้ ท่วมบ้านเรือนในบริเวณ
ปากแม่น้ำอิรวดี ประเทศพม่า ที่อยู่ของผู้คน
หลายชาติพันธุ์

มีหน้าที่ยังเอาความรู้ด้านประวัติศาสตร์เก่าๆ แบบชาตินิยม
สุดขั้วเหมารวมสร้างความชิงชัง “คนพม่า” โดยไม่แยกแยะความ
เป็นคนออกจากอคติในใจ สิ่งที่เกิดขึ้นจึงมีแต่ความเย็นชา ไม่
คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน การปฏิบัติต่อแรงงานต่างด้าวที่ต่ำ
ต้อยและเจียมตนเหล่านั้นจึงมีแต่การรีดไถ เป็นการซ้ำเติมแรง
งานเหล่านั้น ปัญหาเหล่านี้มีเพียงผู้รับเคราะห์และองค์กร NGO
ในมหาชัยเท่านั้นที่รับรู้ ขณะที่เจ้าหน้าที่ทุกระดับชั้น ตลอดไปจน
พ่อเมืองมหาชัยแสวงทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น มีหน้าที่ยังเพิ่มพูนอคติที่
มีกับคนมอญมากยิ่งขึ้น

เมื่อเร็วๆ นี้ ผู้เขียนทราบมาว่าท่านผู้ว่าฯ ได้ใช้อำนาจหน้าที่
ของท่าน ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมาปฏิบัติหน้าที่ในเวลา
ราชการ ด้วยการลงงานข่มขู่ชาวบ้าน โดยการออกคำสั่งให้
ตำรวจไปที่บ้านของนายองค์ บรรจุน ประธานชมรมเยาวชนมอญ
กรุงเทพ ซึ่งเป็นคนไทยเชื้อสายมอญบ้านเกาะ จังหวัดสมุทรสาคร
เจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบข้อมูล ถ่ายภาพบ้านทุกซอกมุม รวมไปถึง
ถึงสอบถามคำคนในบ้านเอาข้อมูลที่อยู่ในกรุงเทพ ของนายองค์
บรรจุน สร้างความวิตกกังวลให้แก่พ่อแม่พี่น้องในครอบครัวอย่าง
ยิ่ง อยากรู้เหมือนกันว่าเจตนาของท่านผู้ว่าฯ ท่านต้องการอะไร
หรือเพื่อต้องการคุกคามชาวบ้านให้ได้รับความหวาดกลัวและรับ
รู้ร่วมกันว่าผู้ว่าฯ คนนี้แตะไม่ได้ (ทำตัวเป็นเทวดาหลงยุค ยังคิด
ว่าอยู่ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม กระมัง เพราะสิ่งที่จอมพล
ป. พิบูลสงคราม และผู้ว่าฯ คนนี้เป็นเหมือนกันคือ ทั้งสองคนเป็น
คนไทยเชื้อสายมอญที่ลี้ภัยมา หลานยี่สิบคน ธรรมดาคนแรกเป็น
มอญนันทบุรี ส่วนคนหลังมีเชื้อมอญราชบุรี เข้าตำรา “มอญชาว
ลาวใหญ่ ไทยเล็ก เจ๊กดำ” ไม่น่าคบ) ผู้เขียนอยากบอกว่า ท่าน

ผู้ว่าฯ คนนี้เก่งเหลือเกินเวลาที่มีเรื่องกับชาวบ้าน อย่างไรก็ดีอย่า
บีบคั้นกดดันคนมอญให้มันมากเกินไปจนทนไม่ไหว คนมอญ
ไม่ทำบาปฆ่า “สัตว์” ตัดชีวิต แต่คนมอญอาจรวมตัวกันทำพิธี
สาปแช่ง เมื่อนั้นครอบครัวท่านอาจจะมีอันเป็นไปได้ การสาปแช่ง
ของคนมอญนั้นศักดิ์สิทธิ์อย่างยิ่ง หากใครไม่เชื่อก็ลองไปศึกษา
ประวัติศาสตร์อ่านวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผนดูได้ เพียงแต่คน
มอญไม่สาปแช่งใครพร่ำเพรื่อ เพราะกลัวบาปติดตัว บอนที่ว่าคน
มอญยังเอามาแกล้งกินชะอวยเหาะ นับประสาอะไรกับคนคัน
จันทร์ว่าไรอย่างผู้ว่าเมืองสมุทรสาคร...!!!!

วันสตรีมอญ ที่เมืองมอญ

ถ้าจะกล่าวถึงประเทศทั่วโลกที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย
ที่ทุกคนมีสิทธิความเป็นคนเท่าเทียมเสมอภาคกัน ไม่ว่า
คนแก่เฒ่าเด็กชราชายหรือหญิง และดูเหมือนว่ากำลังเป็นกระ
แสตื่นตัวไปทั่วโลกในเรื่องของสิทธิสตรีซึ่งในแต่ละประเทศกำลัง
รณรงค์กันอย่างจริงจังบ้าง ไม่จริงไม่จังบ้าง มีให้เห็นกันทุกเมื่อ
เชื่อกัน บางประเทศก็รณรงค์กันไปอย่างนั้น ไม่ได้จริงจังอะไรจุด
ประสงค์เพื่อสร้างภาพพจน์ ให้ประเทศของตนดูดีมีความเป็น
สากลในสายตาชาวโลกก็เท่านั้นเอง แต่หลักความเป็นจริงแล้ว
ระบอบการปกครอง ระบบการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ และ
ความเชื่อของคนในสังคมในบางประเทศยังมีการละเมิดสิทธิ
กดขี่ข่มเหงและไม่ให้ความสำคัญ หรือยังมองไม่เห็นคุณค่าและ
ความสามารถของสตรีมากนัก แต่คงไม่มีใครที่มากนักน้อยจะรู้
ในรัฐมอญ แม้รัฐบาลทหารพม่าจะเขียนไว้ในกระดาษเท่านั้นว่า
มีรัฐมอญ แต่ไม่ได้มีอำนาจปกครองตนเองอย่างแท้จริง แต่ความ
ก้าวหน้าของชาวมอญในมุมมองต่อสตรีก็คือ ชาวมอญให้ความสำคัญ
ของชายหญิงเท่าเทียมกัน ได้เล็งเห็นถึงคุณค่าความ
สามารถของผู้หญิงมอญอย่างแท้จริง จึงไม่แปลกอะไรที่เรามี
โอกาสได้เห็นสตรีมอญมีโอกาสทำงานในตำแหน่งระดับสูงใน
พรรคมอญใหม่หลายท่าน สิ่งใดที่ผู้ชายมอญทำได้ ผู้หญิงมอญ
ก็มีสิทธิทำได้เช่นเดียวกัน

ในแต่ละปีทางพรรคมอญใหม่ได้มีการจัดงาน **วันสตรี
มอญ** ขึ้นทุกปี และในปีนี้ก็เช่นเดียวกัน ทางพรรคมอญใหม่ได้
กำหนดให้มีการจัดงานสัมมนาเนื่องในวันสตรีมอญ เมื่อวันที่ ๑๔-

๒๐ มีนาคม ๒๕๕๑ ณ ศูนย์การศึกษาพหุวัฒนธรรมใหม่ หมู่บ้านญีชา (ကွာၼ်းညီသာ) ในเขตรัฐมอญ เพื่อเปิดโอกาสให้สตรีมอญจากที่ต่างๆ ทั่วโลก ได้มีโอกาสมาร่วมประชุมพบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อนำไปเป็นข้อเรียกร้องเสนอแนะให้ทางพรรคนำไปพิจารณาแล้วกำหนดออกมาเป็นนโยบาย ซึ่งผลการสัมมนาในปีนี้มีดังนี้คือ

๑. ส่งเสริมคุณภาพชีวิตสตรีมอญให้มีความรู้ด้านต่างๆ มากขึ้นและพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำของสตรียิ่งขึ้น

๒. ให้สตรีมอญมีโอกาสได้พัฒนาตนเอง ศึกษาหาความรู้ในด้านสิทธิของสตรีที่จะพึงมีพึงได้ ต้องคอยปรับปรุง และดำเนินการให้พัฒนาขึ้นได้

๓. ให้สิทธิสตรีเท่าเทียมกับผู้ชายไม่ให้เสียเปรียบบุรุษ และต้องรักษาศักดิ์ศรีความเป็นลูกผู้หญิง

๔. สตรีมอญทั้งหมดให้รวมพลังเป็นหนึ่งเดียวเพื่อเป็นตัวแทนสิทธิเสรีภาพแห่งชาติ เพื่อร่วมเดินทางไปในทิศทางเดียวกันอย่างเป็นอิสระ

๕. การเคลื่อนไหวของสตรีมอญต้องพยายามเชื่อมโยงกับองค์กรต่างๆ ของผู้หญิงทั่วโลกให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

การสัมมนาในครั้งนี้มีผู้นำสตรีมอญในฝ่ายต่างๆ เข้าร่วมประชุมเป็นจำนวนมาก อาทิเช่น **มิชาดา** (ประธานใหญ่การศึกษาพหุวัฒนธรรมใหม่) **มิโกนซานโนน** (ประธานใหญ่กลุ่มสตรีมอญ) ส่วนตัวแทนของพรรคนำโดย **อาจารย์หงสา** (เลขาธิการพหุวัฒนธรรมใหม่) เป็นต้น ถ้ารัฐมอญยังยึดมั่นศรัทธาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยได้อย่างแน่วแน่มั่นคงแบบนี้อย่างตลอดไป (ซึ่งเป็นความก้าวหน้ากว่ารูปแบบการปกครองของรัฐบาลทหารพม่าในทุกวันนี้อย่างมาก) ผู้เขียนขอทำนายไว้ล่วงหน้าได้ก่อนเลยว่า หากเมื่อใดก็ตามที่รัฐมอญสามารถปกครองตนเอง รวมถึงพัฒนาสู่ความเป็นรัฐอิสระ เป็นประเทศเอกราช เมื่อนั้นประเทศมอญ (Monland) จะต้องมีพัฒนาการความเจริญไปไกลแบบก้าวกระโดดอย่างแน่นอน เพราะมีประวัติศาสตร์ชนชาติชัดเจนยาวนาน ศิลปวัฒนธรรมเข้มแข็งประเพณีต่อขน้อย กอปรกับฐานความคิดในเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีการบูรณาการฐานเอาไว้อย่างดี

สวัสดิ์ศรีบ....

*** ความสำเร็จในวันนี้ คือเรื่องเป็นไปไม่ได้ของเมื่อวาน***

ชนธิธา คันธะวิชช

เสียงสะท้อนชาวมอญ ในเงื้อมมือนาร์กิส

“พี่วืทอ... บัวเพื่อนทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ พี่ได้รับรีเปล่า” นั่นเป็นสิ่งที่ผู้เขียนเข้าพี่วืทอเล่นในครั้งที่เจอกันเมื่อปลายเดือนพฤษภาคม พี่วืทอ สมาชิกชมรมเยาวชนมอญคนสำคัญคนนี้กลับไปทำธุระในประเทศพม่า และหายเงียบไปในช่วงที่ไซโคลนนาร์กิสถล่ม ซึ่งช่วงนั้นผู้เขียนเองก็ยังไม่คิดที่จะทำงานอยู่พักหนึ่ง เนื่องจากพยายามเช็คข่าวเกี่ยวกับความเสียหายที่ชาวมอญหรือรัฐมอญได้รับ อีกทั้งพี่วืทอก็ขาดการติดต่อ ทำให้ผู้เขียนและสมาชิกคนอื่นๆ ที่สนิทสนมกับพี่วืทอมีความวิตกกังวลได้แต่หวังว่าขณะเกิดเหตุพี่วืทอคงอยู่ที่บ้านในมะละแหม่ง ซึ่งไม่ได้รับผลกระทบมากนัก

แต่อย่างที่จริง ในตอนนั้นพี่วืทออยู่เมืองย่างกุ้ง เมืองที่ได้รับความเสียหายจากวาตภัยอย่างหนักเช่นกัน

เมื่อพี่วืทอ และภรรยา (ไซโย... ชมรมได้สะกัเพิ่มแล้ว) กลายเป็นผู้รอดชีวิตจากเหตุการณ์ไซโคลนนาร์กิส วันนี้เขาและภรรยา พร้อมกับพ่อแม่และน้องๆ จึงเล่าเหตุการณ์ในวันที่เกิดเหตุให้ฟัง ผู้เขียนจึงสรุปความมาเผยแพร่ให้ท่านผู้อ่านวารสาร “เสียงรามัญ” ได้ร่วมรับทราบถึงสถานการณ์ในย่างกุ้งเมื่อครั้งที่ได้รับภัยพิบัติใหม่ๆ

ไม่มีการแจ้งเตือนใดๆ

พี่วืทออยู่ที่บ้านของภรรยาในเมืองย่างกุ้ง ซึ่งมีหลายกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ร่วมกันทั้งพม่า มอญ กระเหรี่ยง แยก ฯลฯ บริเวณที่อยู่นั้นเป็นตัวเมือง สามารถมองเห็นเจดีย์ชเวดากองได้ แม้แต่ตอนที่เกิดเหตุคราว “ธรรมยาตรา” ในช่วงเดือนกันยายนปี ๒๕๕๐ นั้นผู้คนก็ยังโดนยิงกันตรงใกล้ๆ บ้าน ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ก็เพื่อจะปู

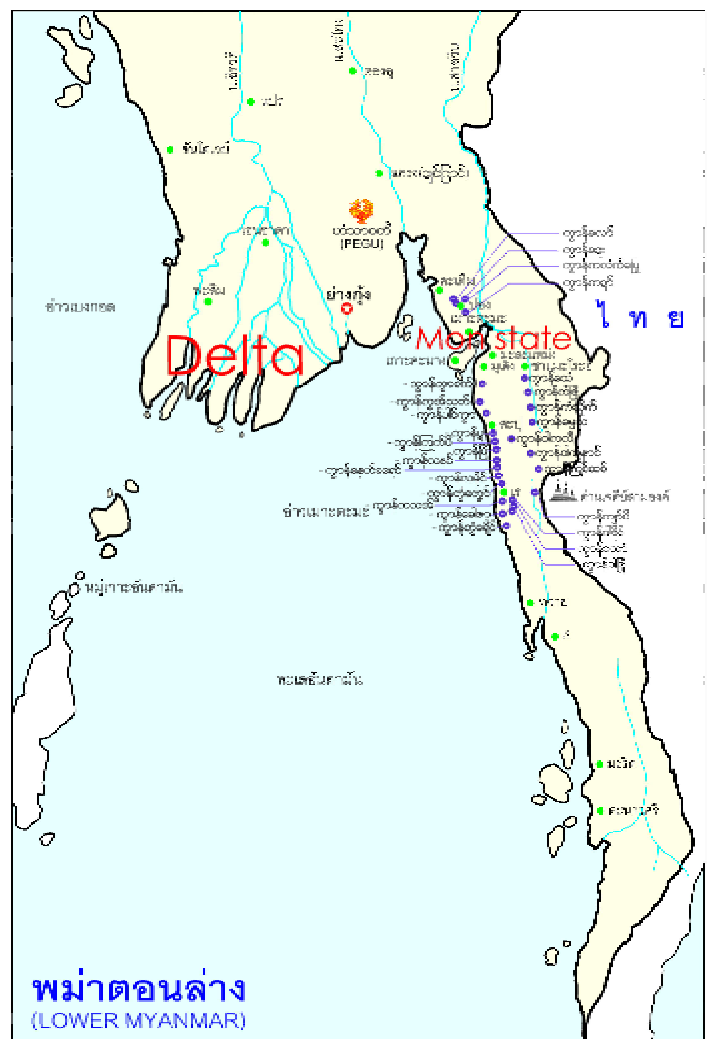
ภาพให้เห็นว่าบริเวณที่พี่วืทออยู่ขณะเกิดเหตุนั้น ไม่ได้ “ไกลปืนเที่ยง” เกินกว่าที่รัฐบาลจะสื่อสารแจ้งข่าวไปไม่ถึงเมื่อจะเกิดภัยพิบัติ

แต่พี่วืทอและครอบครัวทางฝ่ายภรรยา รวมทั้งคนละแวกนั้นก็ไม่ได้รับการเตือนภัยใดๆ

ในประเทศพม่านั้น ไฟฟ้าติดๆ ดับๆ เป็นเรื่องปกติบ้านไหนที่พอมีกำลังทรัพย์จึงซื้อแบตเตอรี่ไว้ใช้ แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่า จะใช้เปิดดูโทรทัศน์ได้ทั้งวันทั้งคืน ดังนั้นอาจเป็นไปได้ที่ประชาชนเข้าไม่ถึงการเตือนภัย เนื่องจากไม่มีไฟฟ้าใช้!!!!?

ลมแรงบ้านสั่น นึกว่าฝนไป

พายุลูกเข้ามายุ่งในคืนวันที่ ๒ พฤษภาคม ก่อนหน้านั้นฝนตกหนักติดต่อกันประมาณ ๓ วัน แต่ในวันที่พายุมาฝนนั้นไม่ตก จนกระทั่งสองทุ่มฝนจึงเริ่มมาและเริ่มมีลม จนกระทั่งเที่ยงคืนคนในบ้านจึงรับรู้ถึงความผิดปกติ เนื่องจากลมแรงมากถึงขนาดบ้านสั่น ตอนนั้นพี่วืทอและภรรยาอนอนอยู่บนบ้าน เมื่อพายุแรงขึ้นจึงพากันลงมาข้างล่างเพราะไม่กล้าอยู่ข้างบน และก็พบว่าพ่อกับแม่ภรรยาอนอนอยู่โดยไม่รู้ว่าว่าน้ำท่วมเข้ามาในบ้านถึงครึ่งแข้งแล้ว แม่บอกว่าตอนนั้นแม่นึกว่าฝนไป โชคดีที่ตอนนั้น

สภาพบ้านเรือนประชาชนในกรุงย่างกุ้ง

ไม่มีไฟฟ้าใช้ ไม่เช่นนั้นอาจโดนไฟดูดตายแล้ว เนื่องจากน้ำเข้าท่วมบ้าน ภรรยาพี่ทอบอกว่าที่น้ำท่วมนั้นไม่ใช่เพราะฝนตก แต่ลมหอบเอาน้ำมา จนกระทั่งเมื่อใกล้สว่างหลังคาบ้านก็เริ่มปลิว ขนาดอย่างกุ้งซึ่งไม่อยู่ติดทะเล ยังมีน้ำท่วมเข้ามาถึงครึ่งแข้งในระยะเวลาเพียงไม่กี่ชั่วโมงโดยที่ฝนไม่ได้ตก ดังนั้นทางแถบสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิรวดีที่ติดทะเล (และมีการทำลายป่าชายเลนซึ่งเป็นปราการสำคัญ^๓) นั้นจะโดนหนักกว่าขนาดไหน ปริมาณน้ำคงมหาศาลกว่านี้หลายเท่าตัว

สิบโมงเช้า พายุสงบ ได้เวลาสำรวจความเสียหาย

สภาพบ้านเรือนประชาชนในกรุงย่างกุ้ง

พายุยังคงพัดรุนแรงไปเรื่อยๆ จนกระทั่งตอนสายของวันรุ่งขึ้น (๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑) พายุจึงเริ่มสงบ น้ำที่ท่วมในตัวบ้านก็เริ่มแห้ง แต่ยังมีฝนตกอยู่ เมื่อสำรวจความเสียหายของบ้านพบว่าหลังคาบ้านปลิวไปบางส่วน พื้นบ้านและฝาผนังได้รับความเสียหาย ต้นไม้หักโค่น เสาไฟฟ้าล้ม บ้านอื่นๆ ก็ได้รับความเสียหายในทำนองนี้เช่นกัน

ในภายหลังทางบ้านภรรยาพี่ทอทราบข่าวว่า ในย่างกุ้งก็มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก^๔ เนื่องจากบ้านพังไถ่ ต้นไม้ล้มทับ เรือคว่ำ และเรือขนาดใหญ่ของกองทัพเรือพม่าก็ได้รับความเสียหายหนัก (แน่นอนว่าเรื่องนี้ก็ออกข่าวไม่ได้) ส่วนวัดได้รับความเสียหายเช่นกัน จึงมีการเรียกรไถ่เงินกันในหมู่คนมอญเพื่อมาบูรณะซ่อมแซมวัด

หลังจากพายุสงบแล้วประมาณอาทิตย์กว่าจึงเริ่มใช้โทรศัพท์ได้ แต่ไฟฟ้ายังใช้ไม่ได้ ต้องใช้แบตเตอรี่แทน ในช่วงวันแรกๆ นั้นทางบ้านยังไม่มีผู้ได้รับทราบถึงความเสียหายของพื้นที่แถบอิรวดี จนกระทั่งได้ดูข่าวจากโทรทัศน์ของพม่าที่ถ่ายทอดภาพทหารแจกสิ่งของเท่านั้น

๔ วัน จึงได้รับความช่วยเหลือ (หรือไม่ช่วยก็มีค่าเท่ากัน)

เนื่องจากไม่มีใครทราบว่าเกิดพายุทำให้ไม่ได้เตรียมอาหารกันไว้มาก สำหรับบ้านพี่ทอนั้นวันแรกๆ ยังพอมีอาหารทาน แต่ก็ได้รับความลำบากเนื่องจากราคาข้าวสารเพิ่มขึ้น ถึง ๖ เท่า จากกระป๋องละ ๒๐๐ จ๊าด กลายเป็น ๑,๒๐๐ จ๊าด บางบ้านที่ไม่มีเงินพอซื้อก็ต้องอดมื้อกินมื้อ

หลังจากเกิดเหตุได้ ๔ วันทางการจึงนำข้าวมาแจก บ้านละ ๒ กระป๋อง (ขนาดกระป๋องนม) และมีหัวมันหัวเล็ก ๔ หัว ซึ่งก็ไม่ได้แจกทุกวัน ก่อนจะกลับมาเมืองไทย (๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๑) นั้นได้รับแจกเพียง ๒ ครั้ง อย่างไรก็ตามคนในบ้านนั้นก็ไม่ได้ทานข้าวที่ทางการแจก เนื่องจากเป็นข้าวที่เน่าเสีย ทานไม่ได้ และสิ่งของที่จำเป็นในการซ่อมบ้านเช่นสังกะสี ตะปู หาชื้อลำบากและมีราคาแพง นอกจากนี้บ่อยครั้งที่ประชาชนต้องซื้อของจากทหาร ทั้งๆ ที่รู้ว่าของนั้นเป็นของที่มีคนนำมาบริจาค

“อย่างสังกะสีนะ สมมุติว่าปกติเขาขาย ๔,๐๐๐ จ๊าด แต่ทหารก็เอามาขายเรา ๒,๐๐๐ แต่นั่นมันเป็นของคนเขาให้มา” พี่ทอกล่าว

เดือดร้อน แต่ก็ยังต้องไปลงประจามติ กาถูก เท่านั้น

เมื่อเวลาผ่านไปพักหนึ่ง ดาวเทียมเริ่มกลับมาใช้งานได้ จึงได้เห็นทางเมืองไทยส่งความช่วยเหลือไป แต่ประชาชนไม่ได้รับ อีกทั้งยังต้องมาซื้อของที่รู้แน่ๆ เป็นของบริจาคอีก ทำให้

ประชาชนโกรธรัฐบาลมากขึ้น “คนพม่าเองก็ไม่ชอบทหารพม่าหรอก” พี่ทอกล่าว แม่ผู้เขียนจะแย้งว่าอาจเป็นเพราะผู้ประสบภัยมีมาก ความช่วยเหลือจึงไม่เพียงพอ แต่คนในวงสนทนาทั้งหมดก็ยืนยันเป็นเสียงเดียวกันว่า “ไม่หรอก ทหารมันเอาไปเก็บ” ไม่ว่าข้อเท็จจริงจะเป็นอย่างไร แต่สิ่งนี้ก็แสดงให้เห็นถึงทัศนคติแง่ลบที่ประชาชนมีต่อทหาร แต่ถึงจะไม่ชอบอย่างไร ก็ยังต้องไปลงประชามติ “รับ” รัฐธรรมนูญ โดยที่เจ้าหน้าที่จะเป็น “ผู้กาให้” ประชาชนมีหน้าที่ถือนบัตรไปอย่างเดียว หากใครไม่ไปจะต้องโดนจับเข้าคุก

ฝากถึงพี่น้องชาวมอญในเมืองไทยและคนไทย

“ก็อยากจะบอกว่า คนมอญก็ได้รับความเดือดร้อนเพราะมอญในย่างกุ้งก็มีอยู่ร่วมกับคนพม่าและในเมืองอื่นๆ ก็น่าจะมีมอญเหมือนกัน แต่เราก็ไม่รู้ว่ามีเท่าไร แต่ถ้าจะบริจาค ก็ควรบริจาคกับพวกเรา (คนมอญในพม่า) โดยตรงดีกว่า เพราะบริจาคกับทหารประชาชนจะไม่ได้รับมอบความช่วยเหลือให้กับทางพวกเราที่อยู่ทางโน้น ให้กับวัดก็ได้ ให้เขาไปให้ต่อๆ กัน แต่อย่าให้ทหารรู้” พี่ทอและภรรยา กล่าวฝากทิ้งท้าย

อย่างไรก็ตามจนทุกวันนี้ที่ในย่างกุ้งก็ยังไม่มีการไฟฟ้าใช้ และหากินฝืดเคืองจนพี่ทอและภรรยาต้องพาพ่อแม่ออกจากย่างกุ้งมาอยู่เมืองไทยชั่วคราว จะรอจนกระทั่งเหตุการณ์ทางโน้นเป็นปกติจึงจะส่งกลับไป ซึ่งใครๆ ก็พากันอพยพออกมาจากพม่ากันมากขึ้น

ผู้เขียนได้ทราบมาบ้างว่ามอญเมืองไทยบางคนไม่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยเพราะถือว่าเป็น “พม่า” ซึ่งเป็นกลุ่มชนที่เคยสร้างอดีตอันเจ็บช้ำให้กับชาวมอญ ผู้เขียนก็ได้แต่หวังว่าคอคอดคัมน์นี้จะทำให้ได้เห็นว่า ผู้ประสบภัยก็ไม่ได้มีแต่ชาวพม่าเท่านั้น ยังมีชาวมอญเอง และกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ด้วย ซึ่งคนเหล่านี้ก็กำลังตกอยู่ในภาวะขาดแคลนและยากลำบากในการดำรงชีวิต แต่เรื่องจะหาทางช่วยอย่างไรให้ถึงมือผู้ประสบภัยจริงๆ นั้น ก็คงต้องร่วมกันหาทางติดต่อประสานงานกันต่อไป

เชิงอรรถ

* ข้อสันนิษฐานของ ดร.สุนทร ชุตินทรานนท์ ในงานเสวนาเรื่อง “ภัยพิบัติไซโคลนในพม่าและบพเรียน” วันที่ 23 พฤษภาคม 2551 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒ ดร.สมชาย ใบม่วง ผู้อำนวยการสำนักพยากรณ์อากาศได้กล่าวไว้ในงานเสวนาข้างต้นว่า โดยปกตินั้นหากความเร็วลมมากกว่า ๑๑๘ กิโลเมตรต่อ ชั่วโมง ก็จะเป็นพายุไซโคลน แต่สำหรับพายุไซโคลนนาวิกีสันนั้นมีความเร็วถึง ๑๙๐ ก.ม./ชม. เลยทีเดียว

๓ ทำลายป่าชายเลนตั้งแต่สมัยเป็นอาณานิคมของอังกฤษ โดยปรับให้เป็นพื้นที่ปลูกข้าว ภายหลังมีการทำนาทุ่งและตัดไม้ไปขายเป็นเชื้อเพลิง

๔ “จริงๆ แล้วเธอบอกตัวเลขผู้เสียชีวิตในย่างกุ้งมาให้ซึ่งสูงจนน่าตกใจ เธอยืนยันว่าตัวเลขนี้เป็นสิ่งที่เธอ “เห็นมากับตา” และรับรู้มาจากย่างกุ้งจริงๆ แต่เนื่องจากไม่มีหน่วยงานใดยืนยันตัวเลขนี้ ผู้เขียนจึงไม่นำมาใส่ไว้

ချင်ကွာန်

အိုင်မာန် ရဲဇြာ

ตามบ้านตามไฟ

อองมาน แระฮ์แซ่

ឧទ្ទិសការងារកាតព្វកិច្ចមនុស្សធម៌ ២

ชีวิตแรงงานมอญในไทย ๓

ရက်စွဲ.....

ပွဲကိုကွပ်တဲကျွင်တော့်ဂိုဝ်လပညာထွေးဏာကိုပရူပရာဇီ
သွာ ကမ္ဘောန်မန်ပိုတံ ဒေးဒင်ဂစိုတ်ဗိုဒိုဒဒိုက် ပွဲကိုပရေင်
ဂစိုတ်ဂပိုင်တဲ အလန်ဏံးဆက်ချူဂိုက်ရေင်အာပွဲပရေင်ဗိုသေဌီ
တကမ္ဘောန် တံပျီပျိုက်နာနာသတ်တံပွန်ရ။

ပရောဂျက်အားလုံးတွင် အသုံးပြု

သွာကမ္မောန်ဂမ္တိုင်တံၣ် နူကီၣ်ဂါတိတ်ကျၣ် နူကွာန်တေံတုဲ
ဖျေံလၢဝ်ပွဲစိုတ် အဲစိုပ်ဃုၤသေံတေံမွဲး အဲၣ်ကဲ ကမ္မောန်ခိဟ်ဟ်
တုဲဃျောံသြန် ဂွံသြန်ၣ်တုဲ ပလံင်ဖျု နင်သိုလ္လိအာကောန်ဇာတ်
လ္လိအာမိမ လ္လီုရန်လၢဝ်လေဝ်တုဲ လ္လီုရန်လၢဝ်သိုင်သို ဗွဲဗွဲလ္လီုလ္လီု
တံရန်လၢဝ်ရန်ကွီုလိုန်ဓာတ် မှာန်ဗြဲ ဗိုညးကိုညး ရန်တံလၢဝ်
အတိုင်လေၣ်ဂွံတရဲ ဘဝညးကိုညးတုဲ ဂစာန်ကျၣ်ဃုၤသေံ သိုကီု
ဒိုက်နာနာ လ္လီုဒးတိက်မံင်ဒွံင် ပွဲဂြိုပ်ခါပိဂိတု လ္လီုလုပ်ဟံၣ်စိုပ်
သိုဒးကလေၣ်စံ လ္လီုဂြိုပ်လုပ်ဟံၣ်စိုပ်ဒွံင်ကမ္မောန်ဏီ ဒးသွးဏာဘဝ

သွေးဏာလမျို အကြာတွင် ဒေဒုင်ထောံဏာ တင်ရန်တွံဇကု အကြာ ဘာ်တရ် သိုဟံ့မွဲကိုအဓိပ္ပါဲတံဂ် ထေက်ကိုဒေသိင်သာ ကိုဘဝ ပွဲခေတ်ချင်သေံဏံကောံကောံရ။

စိပ်ကျဉ်းပွန်လောင် ဂွံကလိဂွံကမ္ဘောန်မ္မဲဒွဲဒွဲဒွဲ ဒးဒေသံသရ
ဒးပျဲဒပျာ်အကြာတင်ဝါတ်ဂါတ်နာနာ ဂွံကမ္ဘောန်ပွန်လောင် ထောင်
ဂးခိုဟ်စရ ဂမ္ဘာန်ကျောန်ပို နူဂကူသေံတံၣ်ဂြိုဟ်စ လဆောင်ဍုဟ်
လိုင်လောင်ဟွံဂွံ ဇကုလောင်သေဍိတုကမ္ဘောန်တံၣ်ဟွံပါလိပ်
ရပ်ထောံလောင် နွံဒိုင်ဗွဲမၤဂြိုဟ်ရ။

သေဌီသေလူတိုက် လိမ်စကာ ကောန်ကမ္ဘာန်တံ ဂိဓ
 ဇောတ်ကွံကွံရ၊ ကွာန်လင်ကမ္ဘာန်နကိုဍုင်ဓတ် ကာယတဲ
 ဩန်ဍုဟ်လိင်လေဝ်ဟံဂွံ သေဌီတံဂ်ချိုင်ဏာ မွဲဂိတုတဲမွဲဂိတုဍုန်
 ကောန်ရဲတံဂ်စိုဉ်မွဲဂိတုတဲ မွဲဂိတုဍုန် လူပင်အာထံဂ် ဒွါဂိတု
 လေဝ်ဟံဂွံဏီ လူအခါကောန် ကမ္ဘာန်အာတ်မိက်ကျိုင်ဂိုင်မွဲ
 သေဌီတုကမ္ဘာန်တံ ကော်ကို ထောံပါလိပ်(ဗြဲသိုင်)ညးတံ
 တီညာတ်လေဝ် ဗွဲကျိုင်ဍုင် လူထွိုင်ကိုန် ကိုပါလိပ်ဇကုတီညာတ်
 ကျိုင်ဘပဠထောံညီည ကောန်ကမ္ဘာန်ဂွံဂြိပ်အိုတ်လေဝ်နွံရ၊
 လူတံဂ် လက်ဟိုခရိပ်ထောံလေဝ်နွံလူကို ကောန်သေ ကောန်
 ရဲမွဲစွဲ ကိုဍုင်သုကိုဍုင်ပျိုဍုင်လေဝ်နွံရ။

ဗွဲ့မရှိသောကမ္ဘာ့ကမ္ဘာ့ပရန့်(သိုင်သို့)ကော့နံ ပွဲသေဌီဟံ
တိတ်နုကုဗ္ဗဏီ(ဖုရပ်မ်)တံဒးအလိမ်ဂြိုင်အိုတ်ရ နှိနုဂြိုင် ညးမ
ကော့နံကမ္ဘာ့နံပွဲရင်ကမ္ဘာ့နံသောတ်တံဒး အလိမ်ဂြိုင်ကိုရ၊
နှိနုဂြိုင်မ္ဗွံင်ဗုန် မ္ဗိဟံဗြကော့နံကမ္ဘာ့နံသို့ သေဌီတံဒးအလိမ်
လေဝ်ဂြိုင်ဘဝလေဝ်လိုလ်လေဝ်နွံဂြိုင်ရ၊

မို့ဟ်ပြကောန်ကမ္ဘာန်သို့ လူတိုက်ခေပွဲဟ်တိုက် ကိုသြန်
ဂိတုသွးဟံက သိုခေရပ် ပလိုကောန်သမ္ဘာလေဝ်နွံရ၊ ဗွဲမဂြိုဏ်
ဂ်ဒးတုဲမွဲး ပြိပ်တိတ် ဟံဂံလ်ကိုသွးဂမၠိုင်၊ ဂွံမိင်ညိညာ်
ရဲညွဲကြပ်ညောန် ကိုမိုဟ်ဒုင်တံဂ် ကွတ်လံမှ ဂွံမိင်ညိညာ်၊ လူတိုက်
ဒးတုဲသေဍုၚ ကိုဂလိုင်ပျိုန်သြန်ဂိတု ကိုသို့တိဇုအာ မံင်အာန
ဒဒ္ဒဘဝ ပရေစအိုက်ကိုသေဍုၚတြု၊ မွဲချိန်ခဏာဂ်လေဝ်နွံဒုင်ဟံအောန်
ရ၊

ဘဝဦးမြန်ကောန်ကမ္ဘာန်သို့တံဂ် ပရေင်ဂိုကွမ် ဘဝ
အောန်ကွေံကွေံဒိုကိုဟံ့မွဲလေင်ဟိုဂွံရ ယင်ဇကု တင်စွေဟ်မွဲ
ဂွံင်ဂွံတင်စွေဟ်ဂ် ပိုတံထွေက်မတ်တဲ စိုညာတ် ခွံင်ကိုဟာ
သေဠိလိင်ကောန်လိင်ကောန်ကမ္ဘာန်သို့မာန် မာန်တံဂ်
မွဲမဂ်ိုင်ဒ်သေဠိနွံကိုပရေင်ကဆံင်ဒိုင်တံရ ဒဒိုက်သွာကမ္ဘာန်
ကောန်ကမ္ဘာန်သို့တံဂ် ထေက်ကီဒေဂိုင် လူဥာဝဠာတံကွေံကွေံရ

ရင်အာကိုပရေင်စိုတ်စရိုတ် သိက္ခာဘဝမ္ဘိဟ်မွဲး ပရေင်
 ကျောန်ကမ္ဘောန်သ္တိ ဘဗိုက်ပွဲသ္တိညးဂမ္တိုင်တံဂှ် ဩဟတ်စိုတ်ဓာတ်
 မ္ဘိဟ်လဟုတ်ယုတ်စှ်ကျောန်ကွေဲရ၊ မူဟိုတ်ရောဟိုမ္ဘိး ဒးဒုင်ဖေက်
 ဒးမံင်ဒိုင်သ္တိညးလျိုင် ဒးဒုင်ဟိုဟို လက်ဒေါန်လျိုင်မွဲး စရိုက်

ဘဝချိုက်လုပ်အား ပဲ့ကုမာန်ရ၊ ဒွဲဇာန်ဂ် ဂျာမးဘဝမို့ဟ် ကိစ္စဇော် ကွံကွံရ၊ဟိုဏာဗိုဏ် ပရေင်ပါက္ခိဏ် မိဏ် ပါက္ခိဏ် ကမ္ဘာန်ဟံသေင်ရ၊ ပရေင်စတ်ကွာတ်သဘာဝ စိုတ်ခါတ်မို့ဟ် တံမွဲသက်ကိုရ၊

ညးမကွၢ်ကောန်ကမ္ဘာန်ပွဲချင်သေံဏံ ရဲမင်လပ်လအ် လအ်စက်နုမသုန်သွာံတံ မူးနုရဲဂ္ဂဲလပ် ရှင်ကမ္ဘာန်ခိုဟ်ဟံဟံပြင် အာပြင်ကွၢ်တံတု ဗွဲမဂ္ဂိင် ဒးဒုင်လိမ်လပ်ဂျာမးကမ္ဘာန်ကိုသေဍိ ယုတ်တံတံဖအိုတ်ရ ဆဂးအခိုက်မန်ပိုတ်ဂ် ယဝ်ဒးလပ်အလိမ် တုမူး ဟံဂံင်လ် ထွဲကိုညးသွာံရ၊ ဂွံင်ဖေက်ညးဂမ္တိုင်သွပရေံ၊ ဟိုတ်နူဂ်တု သေဍိဗွဲမဂ္ဂိင် လိမ်ကောန်ကမ္ဘာန်ချင်ပိုတ်ထပ်ကိုထပ်ဂ္ဂဲ လောလောရ၊

လဆောင်ရဲပလံင်မို့ဟ် ရဲဂ္ဂဲပျောပ်စကမ္ဘာန် ကေတ် ဂျာမးညးမသုန်ကွမ်ဗာတ် လီဗာတ်တံလေပ် ရန်တံကိုက္ခိဏ် မွဲခရ် တီဗိုသွက်ဇကုသွး၊ တီဗိုဗုဟ်သေဍိဂ် လိမ်ဂျာမးလိင် ဟံကိုက္ခိဏ်ဂျာမးလိင် ထပ်ပျောပ်ဒုင်မို့ဟ်တူဟ်ဏီ မူဟိုတ်ရောဟိုဏ်၊ သေဍိဗိုတံဏံ နွံပိုက်ဒုင်ကောန် ကမ္ဘာန်လျိုန် တိတ်အာမ္မဲကျိပ်၊ စိုပ်ကွၢ်မ္မဲကျိပ် မို့ဟ်ပျောပ်ကမ္ဘာန်ဂ်လေပ်ပျောပ်ဒုင်ဟံဒေ၊ ရဲဒးအလိမ် ဂ်လေပ် မ္မဲကျိပ်တုမ္မဲကျိပ်ပုန် ထေက်ကိုဒးဆာန်ချူ ကွံကွံရ။

ပရေင်ဒးအလိမ်ဩန်ဂျာမးလိင်တံဂ် ဂကောံ (NGO) လျှိုတံဂ် ဗက်ကိုဒုင်ညီညကီ၊ ဆဂးတော်ဆကိုဗိုဟ်မူး မ္မဲကျိပ်ကွမ် လေပ်ဟံဒုင်ဟိုစဂ္ဂဲရ၊ ရဲဒးဒုင်လိမ်ဂျာမးလိင် ကမ္ဘာန်တံဂ် ဗွဲမဂ္ဂိင်ရဲဟံမ္မဲကျိပ်အခေါင်ကမ္ဘာန် ဟံမ္မဲဗတ်တံရဂ္ဂိင် သွက်ဂ္ဂဲဗက် အမူဗိုတ်ဏံဂ်ဝါတ်ဂါတ်တံရ၊ သွာကမ္ဘာန်ပိုတ်ပုန်လေပ် ဗွဲမဂ္ဂိင် ဂ်ဟံတီကျိပ်လပ် သွာတ်သွာတ် ပရေင်သွာကမ္ဘာန်တံရ၊ တုပုန်ဗွဲမဂ္ဂိင် နွံမ္မဲဗတ်မူး ပရေင်ဂ္ဂဲဗတ်သမ္တိလပ်တင်နင်နာနာ တံဂ် လေပ်အောန်တံကွံကွံရ၊ နွံတုမူးဗျေံထောံကမ် ဟံဂစာန် ဂ္ဂဲဒဲတပ်စွေဟ်တု သိုမာတ်ကဒိုတ်ရ၊ ဟိုတ်ဂ်ရ နွံမ္မဲဗတ်၊ ဂ္ဂဲဗက် အမူဂ်ဝါတ်ဂါတ်တံရ။

သေဍိလျှိုတံဂ် ကိုဩန်လိင်အောန်နုကိုသွာတ် သွာတ် သွာကမ္ဘာန်ချင်သေံတံပိုတ်လပ်ကို၊ လျှိုတံဂ် သေဍိတုကမ္မဏီ ကိုလပ်ပေင် ကျိပ်ညှိပ်ရံင်စံင် ကမ္ဘာန် (သွာဇာဏာ) တံတတ်စ မ္မဲကွံင်လေပ်နွံ၊ လျှိုတံဂ်နက်စကိုနဲ စဲစုတ်ဒုဟ်မပ္ပံကိုဇကုမ္ဘာန် မပ္ပံကိုယဲဟံဂ္ဂဲကိုတူးလိမ် နုအာသပ်ဝန် ထွဲဒုဟ်နာနာတု နက် ဩန်ဂ္ဂိင်နုသွာတ် နက်မ္မဲတုကိုလီဗာတ် လျှိုတံဂ်ဇကုမ္ဘာန်မူး ယဲလေပ်နက် ကွံအာဟံဂ္ဂဲဇော်ကမ္ဘာန်မူးနက်ရတီ၊ လျှိုကျိပ် ညှိပ်ရံင်စံင် ကမ္ဘာန်တံ နက်ကေတ်သေဍိဟံတီလေပ်နွံရ၊ ဣဏံဂ်ဒု ဝင်ခပ်သွက်သွာန်ကမ္ဘာန်ပိုတ် ဒးဒုင်ဂေတ်ရေင်ဒုင် တိတ်ဟံဒး ဒဲဟံဗူး ဒးဆိုဒုင်ဗွဲမဂ္ဂိင်ဂ္ဂဲအရိတ်တုလေပ်ဟိုဂ္ဂဲ၊

သွာကမ္ဘာန်ဩန်ဩန်လျှိုတံဂ် ဒုင်လပ်ကမ္ဘာန် နုသေဍိ

တံမ္မဲကွံင်တု ဇကုလိင်ကေတ်ကောန်ရဲ အခါသေဍိတုကံစေ ထောံဂျာမးကမ္ဘာန်၊ ဇကုကိုကောန်ကမ္ဘာန် ဇကုဂ်ဒုသွာတ်ဗက် ဂစိုတ်ဂယိုင်ဒုင်ညးသွံဂ်လေပ် ဒေဝီ ဒုင်ဟံအောန်ကိုရ၊

ကမ္ဘာန်ပရန်သိုင်သိုလျှိုတံဂ် ဩန်လေပ်တိတ်မှာန် သေဍိ လေပ်ခိုဟ် သိုင်သိုဇေတ်ဇကုဂ်ဇေတ်ဇကုဏာ ပါလိပ်လျှိုတံဂ်ထေင် ဂးသေဍိခိုဟ် သေဍိဇေတ်ကော်ကို ဇကု ,ကောန်နု, ဩန်ဂ်တုတိတ် ဟွပ်လပ်ကိုဇေ ဩန်ဂ် ဂ္ဂိင်တိုန်ဒုတိုန်ဗါလက် ဇကုဂ်ဇေတ်ထောံ ပါလိပ်လေပ် နွံ၊ သုာံသုာံတံဂ် ပရေင်ဗိုဏ်ထေက်ကိုပိုတ်ဒးတီ လပ်ထေက်ရ၊ ပရေင်ဂိုကျိဇကုခိုင်ဟံမ္မဲဗတ် ဟံထေက်ကိုပတ်ညး တူဟ် ကွံကွံရ။

ဗိုဏ်ရဲအဲမ္မဲဗတ်ကေတ်ဒးကွၢ်လပ် စိုကိုလမျီ ဒးဒိုတ်အာ ခြာဟံလံဏီလောန်ကွၢ်ဗိုတ် ဩဏ်ဂိုတုတေံ ရဲအဲကျောန်ဒုင် ကမ္ဘာန်ကွာတ်ထစိုတ် ပွဲဒေသ (ကြမ္မိ) ဩန်ဂ္ဂဲလပ်တံဂ်ဟွပ်လပ် ကိုသေဍိတုကွာတ်ထစိုတ်ဟံဒုတ် ပေင်ကွၢ်ဗိုတ်ဩန် ဓါကိုဇိုဂ် မိက်ဂ္ဂဲမ္မဲဗတ်အာတ်ဩန်ပွဲသေဍိ သေဍိဂ်ဟို “အေအဲပလံင်ဖျ ကိုမုလ္လဂ္ဂိင်” စိုပ်အခိုင်ဗွဲမဂ္ဂိင် ပလံင်ဖျဏာကို မကမ်ဒးချိုတ် အာ နကိုဗုင်ကွာကွာ၊ ဒးဗျိုက်ချိုတ်အာသုာံပွဲဇန်လေပ်ဟိုစဂ္ဂဲကိုရ၊

ဒဒိုက်ပရေင်သေဍိတုကမ္ဘာန်တံပျိုပျိုက်ဂ် လျာဟ် ဓိုန် ရထပက်ဒုင်အာရီညးဂးကပ်တံတုဏ်ကိုလေပ် သွက်သွာ ကမ္ဘာန်ကောန်မန်ပိုတ်ဂ် နွံဒုင်ဆအယာံမာတ် လဟိုမိပ်ပေင် ဗေဏီ မူဟိုတ်ရောဟိုဏ် ဟိုတ်နူဂ်ရဲဗိုဟံ ဂ္ဂဲဂ္ဂဲတပ်စွေဟ်ဟံ ဓိုန်နွံလေပ်ဒုင်ဒဒိုက်ဒုင်ဖအိုတ်အခိုင်ကို ပရေင်တံဂ်ဟံမာန်တု ဗွဲမဂ္ဂိင် ဟိုဂးကွၢ် “ကမ္မသကာ” ကျာ်တီဓရ်တီ ပရေအာ ဒုင်စိုတ်မ္မဲသွာံတုမ္မဲသွာံ လဲပြိုင်အာညးသွံဗိုပုအာဂိုကိုရ၊ သွက်ညးလျှိုတံဂ်လေပ် ဒးချူဏာဝင်ဘဝမ္မဲဗိုတ်ဒိုကိုအဆက်စ စေက်လေပ်ဟံဒုတ် တံဂ်လေပ် နွံတံကိုရ။

စိုဗို အာအဆက်ဂတတေံ

นิตยานุสาสนี

ฉาวริโปเกอวอ

พระมหาจุฬารัตน์ ญาณจารี

กิตติคำสอนเป็นคำสั่งสอนที่ผู้เฒ่าผู้แก่ในแต่ละท้องถิ่น ได้ยึดถือเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และ สอนลูกสอนหลานให้ดำรงตนในทางที่ถูกต้องตามจารีต ประเพณีของบรรพชน คติคำสอนจะแฝงไปด้วยข้อคิดที่เป็น ประโยชน์ สะท้อนให้เห็นถึงคติความเชื่อ ระบบความคิด และ วิถีชีวิตของกลุ่มชน ประยุกต์ใช้ได้กับทุกยุคทุกสมัย

อวอฉิวริ ประอริโปเกอวอ

(อะคาตอวัน แหะญีตอวันแป๊ะโฮยด)

คำศัพท์	อวอ	(อะคา) - ครั้ง, คราว, เวลา
	ฉิวริ	(ตอวัน) - อ่อน, ล้า, ถดถอย, ตกต่ำ
	ประ	(แหะญี) - ผู้คน, เขา
	อริ	(ตอวัน) - ขึ้น
	โปเกอวอ	(แป๊ะโฮยด) - ขย่ม, ข่มเหง, ข้ำเติม

ความหมาย คราวตกต่ำ เขาข้ำเติม

สำนวนนี้เป็นคำสอนประเภทปลุกใจให้มีความกล้าในการต่อสู้กับนานาปัญหาและอุปสรรคที่ต้องประสบในการดำรงชีพและ แม้แต่การดำรงไว้ซึ่งชาติพันธุ์ เมื่อใดที่เราท้อแท้ ท้อถอย ยอมแพ้ ไม่ลุกขึ้นต่อสู้กับปัญหาที่เกิดขึ้น ก็มีแต่จะถูกย่ำยี ข่มเหง รังแก ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และเอกราชทางชนชาติ (มอญ) ก็คง ล่มสลายไปในที่สุด

ออริอริอริอริ ออริอริอริอริ

(อะตารังฮาวัมเกาะฮ์โกณ อะตารังโกณเกาะฮ์ฮาวัม)

คำศัพท์	ออริ	(อะตารัง) - อย่าง, แบบ, ชนิด
	อริ	(ฮาวัม) - พุด
	อริ	(เกาะฮ์) - นั้น
	อริ	(โกณ) - ทำ

ความหมาย พุดอย่างที่ทำ ทำอย่างที่ทำ

สำนวนนี้เป็นลักษณะของการพูดปด และถามหา ความจริงใจรับผิดชอบกับสิ่งที่พูดออกไป ว่าทำได้อย่างที่พูด อย่างสักแต่ว่าพูดประเภทคุยโว คุยไม่โอ้อวด แต่ทำไม่ได้

ออริอริ อริอริอริ

(อะเหวเอน ตอนหญี่กุลำว)

คำศัพท์	ออริ	(อะเหว) - พุด, คำพูด
	อริ	(เอน) - น้อย
	อริ	(ตอน) - ตั้ง, มี
	อริ	(หญี่) - ราคา, ค่า
	อริ	(กุลำว) - มาก

ความหมาย พุดน้อย มีค่ามาก

สำนวนนี้เป็นการแสดงให้เห็นทัศนคติโดยทั่วไปว่า คนที่พุดน้อย มักพุดแต่เรื่องจริง พุดเท่าที่จำเป็น และคำพุดจะเป็นที่ยอมรับ เชื่อถือได้ ประเภทพุดน้อยแต่ต้อยหนัก

อริอริอริอริ อริอริอริอริ

(อะเหวเอน-อะเหวเอนปะปะปะปะปะปะ)

(อะเหวเอน-อะเหวเอนปะปะปะปะปะปะ)

คำศัพท์	ออริ	(อะเหว) - พุด, คำพูด
	อริ	(เอน) - วัด
	อริ	(ปะปะ) - อย่าง
	อริ	(อริ) - นำกลับ
	อริ	(อริ) - หมู่บ้าน, บ้าน
	อริ	(ปะปะ) - เอาออก, ออก

ความหมาย เรื่องวัดอย่างนำกลับบ้าน เรื่องบ้านอย่างนำออกวัด

สำนวนนี้เป็นคำสอนให้รู้จักแยกแยะในการพุด คือต้อง ให้เหมาะกับสถานที่ เวลา บุคคล และเรื่องที่พุด เรื่องบ้านๆ ก็ไม่ควรนำไปพุดในเวลาเข้าวัดเพราะทำให้เสียโอกาสในการ ฟังธรรมทำบุญสร้างกุศล เรื่องพระสงฆ์องค์เจ้าก็ไม่ควรนำมา พุดที่บ้านด้วยความคะนองปากหรือด้วยความตลกขบขัน จะเป็นบาปกรรมโดยไม่รู้ตัว คือ อย่างพุดอะไรอย่างพุดอะไร จะ ต้องคำนึงถึงเรื่องการถูกกล่าวและเทศะด้วย

အလင်္ကာ ချပ်ထွောင်

(အလင်္ကာ ကျေးဇူးတမ်း)

คำศัพท์ အလင်္ကာ (အလင်္ကာ) - คนตาบอด
ချပ် (ကျေးဇူး) - ถ่ม, ถุย
ထွောင် (တမ်း) - ซ่อง, รู, โพรง

ความหมาย คนตาบอด ถ่มน้ำลายลงช่อง

สำนวนนี้เป็นการเปรียบเทียบลักษณะอาการของคนที่ไม่รู้
อะไรเพียงด้านเดียว เหมือนคนตาบอดเมื่อคลำถูกวัตถุสิ่งของ
ใดๆ ที่มีลักษณะเป็นรูก็คิดทันทีว่าเป็นที่ที่ถ่มน้ำลายลงได้

အဘွင်ဇိဝ် ချပ်ဇိဝ်

(အလင်္ကာချပ် ချပ်ဇိဝ်)

คำศัพท์ အဘ (အ) - ไป
ဇိဝ် (လင်္ကာ) - มาก
ဇိဝ် (ချပ်) - ถ่ม
ချပ် (ကျပ်) - คิด, พิจารณา
ဝ် (ထမ်) - รู้, ทราบ

ความหมาย ไปมากถึง คิดมาก

สำนวนนี้สอนให้รู้ว่า ประสบการณ์และความรู้ไม่ได้
เกิดได้เอง แต่เป็นผลผลิตของการแสวงหา ไขว่คว้า ค้นหา
และขบคิดไปมากก็ได้พบได้เห็นเป็นประสบการณ์มาก คิดมาก
ก็รู้มาก

အပေါလွင် အကျပ်လွင်

(အပေါလွင်အကျပ် အကျပ်လွင်)

คำศัพท์ အပေါ (အ) - ไป
လွင် (ပေါ) - มหรสพ, งานรื่นเริง
လွင် (လွင်) - (ကျပ်) - พระ, วัด
လွင် (လွင်) - (ကျပ်) - (ကျပ်) - (ကျပ်)

ความหมาย ไปเที่ยวหน้าบาน ไปวัดนั่งสมาธิ

สำนวนนี้เป็นการพูดนำเอาลักษณะอาการของคนที่ไม่

เที่ยวงานมหรสพรื่นเริงกับการไปวัดมาเปรียบกัน ลักษณะ
อาการของคนไปเที่ยวจะหน้าชื่นหน้าบาน ต่างจากลักษณะ
อาการของคนเข้าวัดเข้าวาจะสงบเสถียร สำนวนนี้ใช้ใน
ลักษณะตำหนิ เปรียบเทียบคนที่ได้ทำอะไรตามใจก็แสดงความ
ดีใจให้เห็นออกมา แต่ถ้าถูกบังคับหรือต้องฝืนใจทำก็แสดง
ความไม่พอใจให้เห็นออกมา

အလင်္ကာချပ် ကျပ်ဇိဝ်ဇိဝ်

(အလင်္ကာချပ် ကျပ်ဇိဝ်ဇိဝ်)

คำศัพท์ အလင်္ကာ (အ) - อาจารย์
လင်္ကာ (လ) - ก็
ကျပ် (ကျပ်) - หันหลัง
ကျပ် (ကျပ်) - ลูกศิษย์
ဇိဝ် (ထမ်) - เป็น
ဇိဝ်ဇိဝ် (ထမ်) - ศรัทธา

ความหมาย อาจารย์ก็หันหลัง ลูกศิษย์ก็เป็นเช่นศรัทธา

สำนวนนี้เป็นการพูดเปรียบเทียบถึงบุคคลที่กล่าว
อบรมสั่งสอนให้บรรลู่ถึงจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ยาก จนตัว
อาจารย์เองก็หมดใจ ท้อใจที่จะอบรมสั่งสอนต่อไป แกมตัว
ลูกศิษย์ก็เจ้าเล่ห์อย่างศรัทธา

အလင်္ကာချပ် ချပ်ဇိဝ်ဇိဝ်

(အလင်္ကာချပ် ကျပ်ဇိဝ်ဇိဝ်)

คำศัพท์ အလင်္ကာ (အ) - อาจารย์
လင်္ကာ (လ) - ก็
ကျပ် (ကျပ်) - หันหลัง
ကျပ် (ကျပ်) - ลูกศิษย์
ဇိဝ် (ထမ်) - เป็น
ဇိဝ်ဇိဝ် (ထမ်) - ศรัทธา

ความหมาย อาจารย์ก็หันหลัง ลูกศิษย์ก็เป็นเช่นศรัทธา

สำนวนนี้เป็นการพูดนำเอาลักษณะอาการของคนที่ไม่
พุทธศาสนาด้วยความเชื่อที่ว่า ศีลมีอานิสงส์ให้มีอายุยืนยาว

เรือนครัว วชิร

ไพรัตน์ จันทร์แบบ

พะอ้งรวม

วอวอวอ (แกงส้มดอกสันตะวา)

ฉบับนี้เราลองเปลี่ยนบรรยากาศ ตั้งครัวปรุงอาหาร ฟันบ้านมอญกันดูนะครับ นี่ถึงภาพทุ่งนาสีเขียวทอดยาวปลิวไสว ล้อสายลมเอื่อย เสียงนกกาจกจันเรไรร้องเป็นเพื่อน สลับกับเสียงไข่มุกริมบึงบัวหลังบ้านของเราเอง นี่แล้วชวนหิวกันเลยทีเดียว

สำหรับเรือนครัวของเราวันนี้ เป็นแกงง่ายๆ กันครัวมอญ เครื่องปรุงก็หาได้ง่ายตามหัวไร่ปลายนาทั่วไป ไม่มีราคาแพงวด หากแต่เมื่อปรุงสุกแล้วนั้นแหละ จะเป็นอาหารที่มีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย และยังเป็นยารักษาโรคไปในตัว ลองมาดูเครื่องปรุงและวิธีทำกันเลยครับ

เครื่องปรุง

ดอกสันตะวา	๒๐๐	กรัม
กุ้งสด	๓๐๐	กรัม
ปลาช่อน ๑ ตัว	๕๐๐	กรัม
น้ำพริกแกงส้ม	๒-๓	ช้อนโต๊ะ (ประกอบด้วย

พริกแห้ง หอมแดง กระเทียม และเกลือ ไซลิกให้ละเอียดเข้ากัน)

เครื่องปรุงรส ได้แก่ น้ำมะขามเปียก ๕-๖ ช้อนโต๊ะ น้ำปลา ๑ ช้อนโต๊ะ

วิธีทำ

๑. ล้างดอกสันตะวาให้สะอาด โดยเลือกดอกสันตะวาที่มีเม็ดโตๆ และปอกออกเอาแต่เม็ดใส่ภาชนะที่เตรียมไว้

๒. กุ้งสดลอกเปลือกออก ล้างน้ำให้สะอาด ใส่ภาชนะเตรียมไว้

๓. ขอดเกล็ดปลา ผ่าท้องตัดเอาดีออก เกล็ดเกลือให้ทั่วเพื่อดับกลิ่นคาว ล้างให้สะอาด ต้มในหม้อน้ำเดือดไฟแรงให้สุก แกะเอาแต่เนื้อ ใส่ภาชนะเตรียมไว้

๔. นำเนื้อปลาช่อนที่เตรียมไว้ใส่ลงครก ไซลิกกับน้ำพริกแกงส้ม

๕. นำน้ำใส่หม้อพอประมาณ ตั้งไฟให้เดือด ใส่ น้ำพริกแกงส้ม คนพอละลายดี ตั้งไฟให้เดือดอีกครั้ง

๖. ใส่ น้ำมะขามเปียก น้ำปลา ชิมรสตามต้องการ

๗. ใส่กุ้ง และดอกสันตะวาที่เตรียมไว้ ตั้งไฟต่อไปให้เดือดสักครู่เสร็จแล้วยกลง

หมายเหตุ ดอกสันตะวาจะหาเก็บได้ตามท้องทุ่งทั่วไป ซึ่งดอกสันตะวาจะมีมากในต้นเดือนธันวาคม ชาวมอญท้องถิ่นต่างๆ นิยมแกงรับประทานกันมากในช่วงปลายฝนต้นหนาว เพราะมีฤทธิ์ทางยา สามารถป้องกัน (หากเป็นแล้ว ก็สามารถแก้) ไข้หวัดได้ดี นอกจากนี้จะนำไปแกงส้มและมีรสอร่อยแล้ว ยังสามารถนำมาต้มจิ้ม น้ำพริกปลาไร่ได้รสชาติอีกด้วย

